

דיסקורס.

פון איל אניין קינאנו.

די חברת עץ החיים

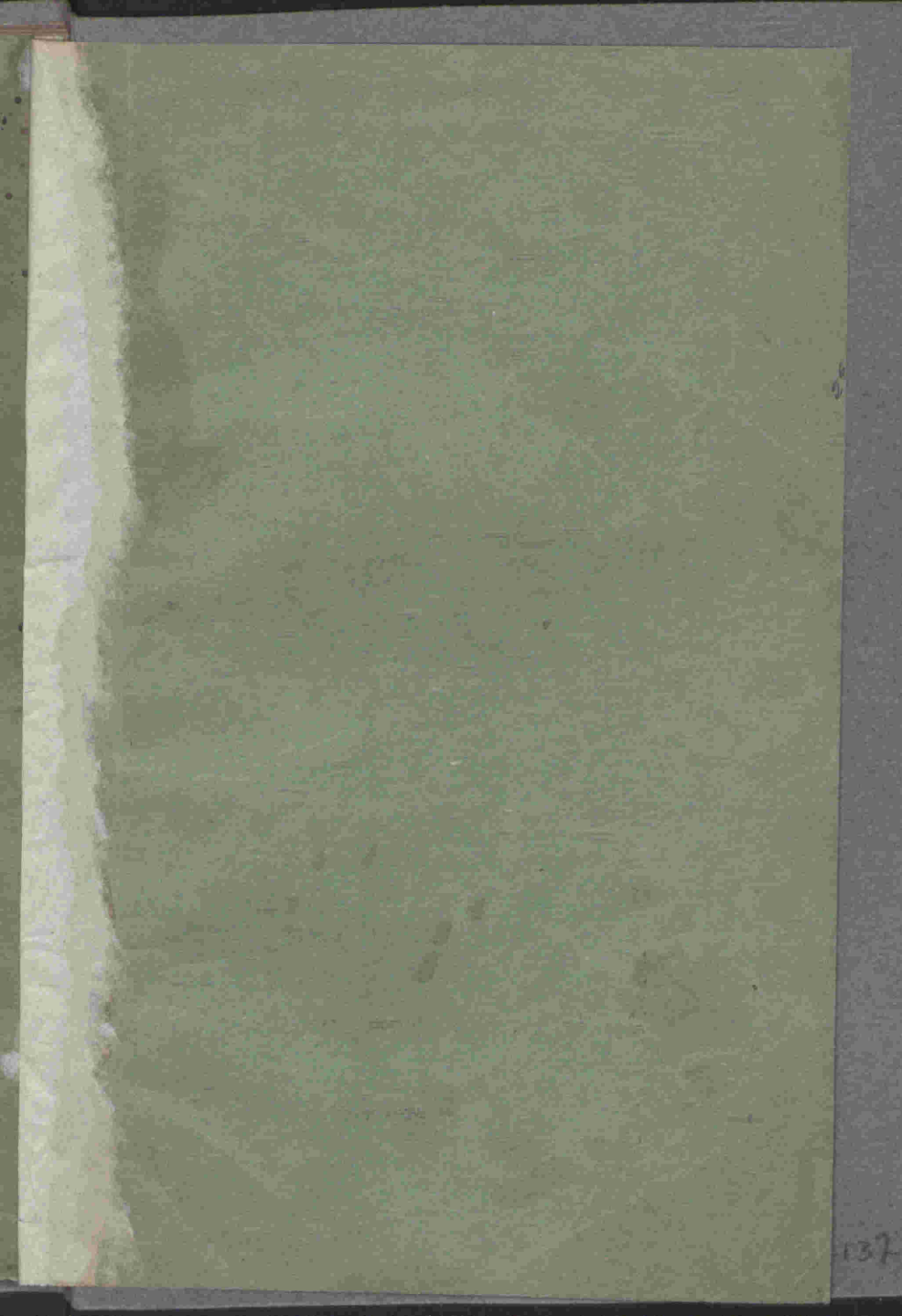
דיל פרידלנטי לוי דעס חכם

סי' חר' יעקב חנניה קובינער

והרכתי את פרי העץ (יחזקאל כ"ט)

פאלנבורק 5638

דיסקורסו

קי סי חיו פור חיל ריכזאוויוכטו די חיל

אניו קינמינו .

די לס קינמינו

די

עץ החיים

מחסי הס' וסכו' עליוכ בוהר"ר

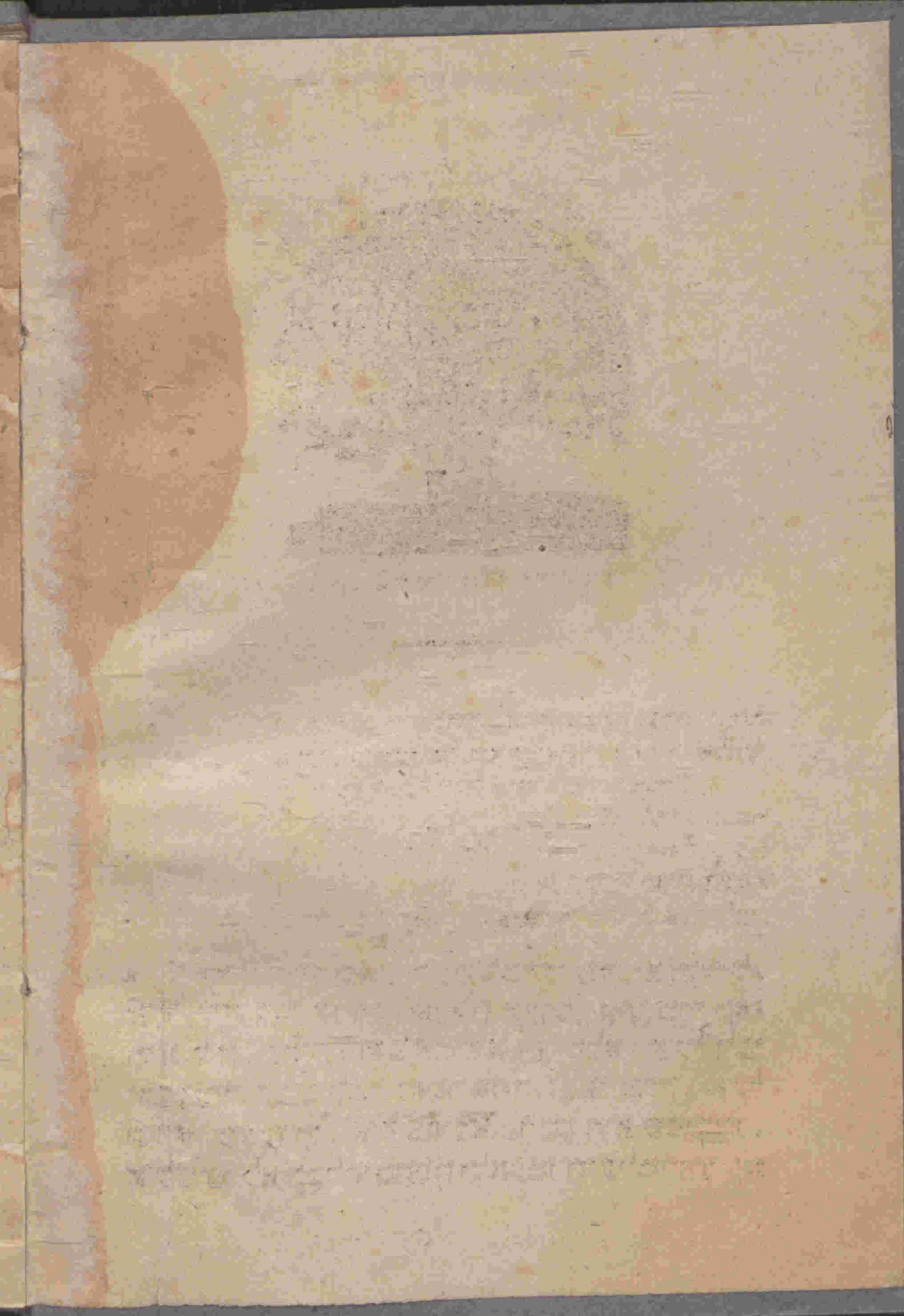
יעקב חנניה קובי נר"ו

יום שבת קדש 7 סיון 5638

סאלוניקו

מחסי מוסלם אדונו כחך סולטאן עזרוב סיון חאן יר"ס

והרבתי את פרי העץ (יתקבל לעי)

כי יברכך ה' אלהיך. ונתת בכסף וצרת הכסף
בדרך. והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך
בו ונתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך.
כי יברכך ה' אלהיך. ונתת בכסף וצרת הכסף
בדרך. והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו.
כי יברכך ה' אלהיך. ונתת בכסף וצרת הכסף
בדרך. והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו.

(והגילס סרן צני העיר) שאל ר' עקיבא לר' נחונייא הגדול.
אמר ליה רבי במה הארכת ימים. אתו נוווי קא
מחו ליה. סליק ויתיב ארישא דדיקלא. א"ל רבי
אם נאמר כבש למה נאמר אחד. ומאי אחד. א"ל
מיוחד שבעדרו. א"ל צורבא מרבנן הוא שבקדוהו.
א"ל מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדותי על מדותי ע"כ:

שמעו אלי רדפי צדק מבקשי יהוה הביטו אל צור
הצבתם. ואל מקבת בור נקרתם (שעים 51)

אפתח במשל אמרתי. אביע לכם חידתי. קורות
הזמן אחרו פעמי דברתי:

יהי בי ארכו לי הימים. סעפי הבהלוני ואשכים
בברמים. לראות בעברת הזמן ולבקש נחומים:
בעודי מחריש ומשתאה. ומדרך השכל טועה. ידי
פרשות קאל שועתי שעה. להודות לך כל
לשון תלאה:

ואשא עיני ואראה. והנה בקעה גדולה נחמדת
למראה. מבהיל לרעיון כל עין רואה.

ארץ מלאה על כל גדותיה. מכל שוב הארץ וכל
מחמדיה. צדיה בפתוריה ופריהיה:

שם ראיתי את הרחנים. לבושי מכלול עלי תולעת
אמונים. בני האתנים:

שם דגלי רבבות תילים חילים. שרפי קדש דמית
אראלים וחשמלים. צוף דבש מפיהם נוזלים:

שבתי וראה במראה האופנים. בשכוני ארץ על
ההודאה הטה נתונים. אורים מזוקקים יקרים
מפנינים:

בראותי זאת המראה. לבבי כמו אש בערה. וכמוץ
מנורן יסער:

אז אמרתי אני אל לבי אסרה נא ואראה מזה ואת
הנראה. אשר לא ישקיל לה פסח מחירה. לבוא
עד תכונתה ולחקרה:

וּבְאִשֶּׁר בָּאתִי נְבִילוֹתֶיהָ. וּפְסָנֶתִי אֶרְמֹנֶתֶיהָ. אִמְרָתִי
לֹא יָמָן סָגוֹר פִּתְחֶיהָ:

שָׁבַתִּי וְרָאָה וְהָנִיחַ אִישׁ קָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה. נִיחַדָּד
הִבְקָעָה הִרְדָּה. וּבִרְאוֹתִי אֶחֻזְתִּי רָעָדָה.

מִרְאֵהוּ דָל וְרוּחַ. כְּחוֹשׁ הַבָּשָׂר נִבְרָא לֹא חָיו. לֹא
יָדַעְתִּי מִי זֶה וְעַל מָה זֶה:

רַק שִׁסְתּוֹתַי נָעוּת. לְמוֹפֶת וּלְאוֹת. וְדִיו פְּרָשׁוֹת לֹאֵל
הָעֵשָׂה נִפְלְאוֹת:

וּבִהְיוֹתִי בֹזֵאת הַמְּבֹכָה. וְאִישׁ בָּא מִן הַמַּעֲרָבָה. אִו
אִמְרָתִי יִהְיֶה לְמַכְתִּי תַעֲלֶה וְאֶרְוָכָה:

מִיד רִדְפָתִי אֶהְרִיו כְּאִשֶּׁר יִרְדֵּף הַקּוֹרֵא עַל הַהָרִים.
מָה קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה כְּמַתְּנָה הָעֶבְרִים. שְׂדוּפֹת

קָדִים שְׂרִיקִית הָעֵדָרִים:

מִי זֶה יַעֲצוֹר עֲצָה בְּמִלִּין. לְחֹדֶר חִדּוֹת וּלְשֵׁאת
מִשְׁלִים:

וַיַּעַן הָאִישׁ וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה. רַק קוֹל
עֲנוֹת וְכוֹרָה כְּדָבִיא יָרוֹם וּבְאֵרִי יִתְנַשֵּׂא. לְהַגִּיד

צִדְקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה:

הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב וְדִיו אֲנִיִּים. מִנְעֵה הַיָּחֹם וּמִן
הַפֶּרֶת־מַיִם. מִשְׁרַת בִּקְרָשׁ נִכְנַס דָּפְנִי דָפְנִים:

יַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֲהֵלִים. מִיִּד וּמִשְׁמִיעַ נִרְאֹת
אֵל אֲדִים. סֵלִיק יִתִּיב אֲרִישָׁא דְדִיקְלָא וְהַתִּיר

חֲבָלִים:

לְכוּ חַיִּי מִפְּעֻלֹת אֱלֹהִים. הָאָרֶץ הִיְתָה בְּקָעִים בְּקָעִים.
פָּצַע וְחִבּוּרָה וְחִלְאִים רָעִים:

בְּרֹאוֹתָנוּ טַף וְנָשִׁים עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים . גֵּרִים בְּאֶרֶץ
וּבְמִאֶרֶץ מִדְּחָקִים . פּוֹכְבִּים בְּעִיר בְּרַחוּבִת וּשְׁוֹקִים :
אֵין חֲשָׁבוּ עֵינֵינוּ מִרְאוֹת . לְבוּשֵׁי רֶקְמָה בְּשִׁמְלוֹת בָּלוֹת
וּמְטוֹלָאוֹת . קִבְּצָת כֶּסֶף בְּתִידֵהֶם הָיוּ מִמְּלָאוֹת :
אֵין שָׁמְעֵי עֲלֵיהֶם הוֹדֵפֵי צֶדֶק חֲבֵרֶת כָּל יִשְׂרָאֵל
חֲבֵרִים . מִמַּעֲוֹנוֹת אֲדִיוֹת מִהֲרָרֵי נְמָרִים . יַעֲלוּ
אֶבֶר בְּנִשְׁרִים :

יְדִיהֶם הִנִּילוּ נָשִׁים נִדְבָה . בִּי יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ
בְּאַהֲבָה . לְהַחְיוֹת בּוֹ כָּל נֶפֶשׁ מְרָה וְדָאָבָה :
זֶה הָאִישׁ מִשָּׁה הֶעֱלֵתִינוּ בְּגֶרֶם הַמַּעֲלוֹת . שֶׁר
וְשִׁפְסָר מִדּוֹ וּקְצִיעוֹת וְאַהֲלוֹת :
נָשִׂיא וְרֹאשׁ עַל כָּל מַעֲלוֹתָיו נְשׂוֹאוֹת . נִגְדָּה כָּל עַמּוֹ
תָּמִיד עוֹשֶׂה פְּלָאוֹת :

הַשָּׂרִים הַפְּקָדִים סָרִים לְמִשְׁמַעְתּוֹ . כִּי־זָהָב לְמִסְנָתוֹ .
אֵל שָׂרֵי יָדִיק לָהֶם בְּרָכָה לְאִישׁ בְּבִרְכָּתוֹ :
עֲלֵיהֶם יָלוּ כָּל בְּעָלֵי אִסּוּפוֹת . עָבַר עֲלֵיהֶם רוּחַ קִנְאָה
לְחֹזֶק יָדִים רַפּוֹת . שִׁטְמוֹ בְּרֹאשׁ כָּל הַנְּצוֹת
מִי צִדְקָה לְאַסֵּף :

וְאֵעֵן וְאוֹמֵר שִׁמְעֵתִי דְּבָרֶיךָ הַנִּמְרָצוֹת . בְּזָהָב הַחֵן
מִשְׁבָּצוֹת :

אֵין עֲדִינָן לֹא הִצְלַתָּ לִי מִכָּל טוֹעֵן וְעוֹדֵר . וְלֹא הִנָּחֵת
לִי אֵיזָה רוּחַ אוֹתוֹ מְעוֹדֵר . לְהַשְׁתַּדֵּר עַל הָעֵדָה
הַזֹּאת נָם אֲשַׁתֵּרֵר ? :

הֵאֵם אֵין בְּכָל הַעוֹד מִמֶּנּוּ דּוֹלִים ? . אֲשֶׁר מִשְׁתּוֹ יִנּוֹרוּ
אֵלִים ? . וְשֶׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים :

מי שם אותו להוות איש דורש בעדתו. לצוף דבש
חיתו מערתו. ומי יפן אל מנחתו:

ויהי כשמוע האיש עלה עשן באפו. ויהם עלי כאשר
יחנה הארי על טרפו:

הברדל לא עלו לפני לרצון. ואינם אלא דברי לצון.
כאשר יעיד עליך כל רעי צאן. חמסי עליך
פן לא יהיה אסון:

כשמעי את האיש בדברי אימים. חבלים נפלו לי
בנעמים:

נא אדני הנד לי איך היה המעשה. לא תכחד ולא
תבסה. ולא אשאל עוד ולא אנסה:

ויען האיש ויאמר אל תבט אל מראדיו ואל נבה
קומתו. הבט נא אל צור הצבתו. על הררי קדש
יסודתו:

משם נזלו בשמי ערוגותיו. איזר יצק מים ויפקדו
על ביתו. לא יחליף דת אד ואמרתו:

ואען ואומר הודיעני בחסדך מי זה המענין הטוב.
אשר מאורו עדיין אור זרח. באור השמש והירח:
ויען האיש ויאמר לא ידעת נסיבנו? אשר נשיא
אלהים היה בתוכנו. משביע בטוב עדינו:

ומאז הייתו עמנו הריחו מורו עם בשמיו. וטעמנו
יערו ודבשו ומנעמיו. ואשר טוב עשה בתוך עמיו:
ואיך לב חכמנו מחשקו יתאש. וקול מעלתו חצב
להבות אש:

וכשמעי את האיש על אודות המטרת. בושתי וגם
נבלמתי בננב הנמצא במחתרת:

וְאָמַר שֶׁאֵל נָא חָטְאֵתִי אֶךְ הַפֶּעַם. אֶעֱבֹר מֵעַל עֲבֹרָה
וְעַם :

כִּי הִנֵּנִי נֹשֶׁבַע בְּאֵל נֹרָא וְאִיּוֹם. כִּי אֲנִכִּי לֹא יָדַעְתִּי
בְּלִתִּי הַיּוֹם :

מִיָּד שָׁמְתִי פָנַי אֶל הַבִּקְעָה וּבָאתִי אֶל חֲדָרָיו. וְרָאִיתִי
כָּל בֵּית נְכוֹתָהּ וְסִתְרָיו. נִפְלְתִי אֶרְצָהּ וּבְכִיתִי
עַל צִוְּאָרָיו :

הַקּוֹלֵךְ זֶה בָּנִי יַעֲרֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל ? . תִּרְשִׁישׁ
שָׁהָם וַיִּשְׁפָּה מִסֶּתֶם פָּסִים בְּצֵל אֵל :

בְּשָׁמְעִי אֲמַרְתֶּיךָ הַנְּעִימִים. מְתִיקִים מִדְּבַשׁ רִקְחִים
וּבְשָׁמִים. עַל גִּנְיָ אוֹצְרוֹתֵי אֲשִׁימָם טְמִינִים :

בְּרוּכִים אַתֶּם לֹאֵל בְּרוּךְ מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה. פֶּקֶד
צִוְּאָתְךָ הַנְּטוּשׁוֹת וּבִשָּׁר לֵנוּ תוֹשִׁיעָה. פֶּקֶח
עֵינֶיךָ וּרְאֵה וְהִצִּיאֵנִי לָרְוּיָה :

חֵיל סִינַי דִּי לֵה וּמִלֵּיהּ .

" קוֹן . חֵינְשׁוּפְלוֹס חֵי קוֹנְסִיזוֹס חֵינְפִיסְאֵרִי וַיִּס חֲזַלְאָס קוֹצְרִי "
" חֵיל עֵינְשׁוֹס . חֵין עוֹדוֹס לֹס חֲקוֹנְטִיסִינְטוֹס קִי חֵיסְטָלִין "
חֲקוֹנְטִיסִינְדוֹ :

" קֵאֲוִינְכֵאֲדוֹ חֵי פֵאָסִיחֵדוֹ פִּיר שֶׁאֲרֵאָס חֵי פוֹר עוֹפֵטֵאֲבִיִּים . "
" צִדִּי דִי לֹבֶצִי חוֹבֵה גֵלְאֲדִי יִיחִינְדֵס קוֹנוֹ חֵינְהֵס קֵאֲצֵאֲבִיִּים . "
" חֵיסְטֵאֲצֵה אֲחֻד־חֵדֵס דִּי חֲרִצִּינְס חֲנֵטוֹס חֵי צוֹקוֹס חֵי צִלְוִינְס . "
" נִחֵאָס חֵי גֵלְאֲצִיחֵאָס דִּי קוֹלְוִינְס חֵי דִי חֵינְטוֹאָס גוֹלְוִינְס : "
" חֲסִיקוֹעִי פוֹר צִיחֵר לוֹ קִי חֵין חֵילִיִּים אֲצֵאָס . "
" חֵי סִין כִּינְגוֹס לִיסִינְקִיִּים חֲדִינְטוֹ וַיִּי חֵינְטֵאֲרִיחֵה . "
" צִדִּי חֵיל אֲחֻד־חֵדוֹס קוֹן גֵּלְאֲדִי קֵאֲחֵדֵס חֲזוֹנְטָאָס דִּי "
" גֵּלְאֲדִי סִינְיִוִּרֵחֵה . "

קונדס אי קונקצירוס די עיר. קי די אינזליו די איליוס.
זו די אנזל סאלה.
קס לאציוס וינאצא אי קס וואנס אס לוס קילוס
איספאלה.
אי קונו וסס אוראקיון אל דיו איזא.
איספאלה וינאצא אי איספאלה ציוו סאליו און וינאצא
די איליוס לם קונפאליא.
קי קונו קוריו דיל דיי סור לאס וונטאליא קוריו.
אינזליו קי יא טופי לו קי יו קירא.
אי קי איסטי אס וי דיונאס ריספונדיר פורא.
פריקטו וי אסיק קוריוו אס קו לאו.
אי לי דיונאס קי אירא אקיל אונזר פלאקו אי אטינא.
קי פיקו פאריאס אי נאלה סינאצא.
אי קון טאטו ריסו קס לאציוס וינאצא.
וי דיו איל קוריו קון אונז אולאס די ראציו. אונזר!
אצו אולאס אי סינטי וי אצא.
איסטי נון אים אונזר פלאקו. וס אס און צאכאבן קי
אס ענדו איל ונדו אינאנא.
אי קון קס אצאס עינאנאס לאס צאכאדאס דיל דיו
אקלאס.
קו וונזר אס יעק צ די צינטי גראדיר אי טבלי אבאטא.
די און גראן סינטי סאטו קונו אנזל רפאל. פאר איסטי
פוי וונזראו.
סור אלאצא אי אינאנאס אס לוס סינטי אפאנא.
קי דיל קאצו דיל ונדו קוריוו אינאנא אס קס אינאנא
דיונאס.
צינטי קי עינאן סוס קאצא ינאס אי אטאס די אורו אי פלאט.
קונו ריס קאנאצאן אי קון איסטיאס אי אונז אטא.
אינאנאס און לם קירא אי און צינטי פריסא.
צאן אונז אראטאדו קונו פונס דיונאס.

" איסמוס סון לוס אינגראדוס. די לה גירס איסקאסאדוס :
 " איסמס איס לה אליאנסס קי די לאס אלטוראס דיו גראנדזס.
 " קומו מאדרי קירינסיהס אנאטו אס אורדינאליס ויהס :
 " איל אטורו איס סיי וסס (אלאטיני) פאקטור דילס גודריאס.
 " קי דיקטאס די פירמאר איסקולאס פור איוס אי איוס.
 " אי איר טאנטאס אוראס אלטאדאס קון גוסמו אי אליגריאס.
 " איספאנדיו טאונזין קו וואכו אל ארצול די לאס צידאס.
 " אי איו לוציאר קוצרי איליוס מודה קו ויזוראס :
 " איל ריכמו סון לאס קומפאניאס פיאדאס.
 " קי אטורוס ריבזין קומו לאס אגואס סאלודאס :
 " אה! קומו אצלי קייזאנטי פור און אונגרי טאן פרייאלדו.
 " קי כי קון קורואס די דיאטאנטי טון סי קוטס צין פאגאדו :
 " יצאנו קון עי אינוואנו אס גאדרי די טאלס ציסמס אינוואס.
 " אי דיאטאדרי פירדון פור ווי אי איסמאר אצאייאדאדו די רחם :
 " אור סיילו! קי דיאס אינוואנו אי קלארו.
 " קי מודה ווי צידה לו איסמאדרי דיאטאדרי.
 " אי אגורה עוצ לה צינטורה די אלטאדרי אל דיו אלטו.
 " איל קי קומפלה סוס ווארציליאס פריקמו פניה איל קאצו :

סיניורים!

איס מודה צידאד קי נוקס פריאמוס קריארי קי אין איסמא
 אכיו עינאמוס איל זכור די איר מואיסמס אסמאצילאס ציניאל.
 אגנאטאד די מודוס מואיסמס אינוואס. אס ראזון די טאנטאס
 אצאגאס קי וואסמרו קוראסון אין איסמא אכיו קוצרי. כון פואדרי
 מואיסמס זוקה קונמאר לאס מואס פאסייוניס קי וואיסמס
 אלמאס קונמרו. על הכלל ועל הפרט כון אינאמוס סגורוס די מואיס.
 טראס אלמאס. כון אינאמוס טראנקוילוס די וואיסמס ציניס. סי
 אצירנו אין מואיסמס ופחדת ליה ויוס.

וזה קון עורו סיניורים. ויראדו מאנזו קי קיפרייטון לאס
 אווערס פארעם אפואירע די וואיסערע סיפדאל. די ציר מאנעס
 פאמיליאס דיפאלדו קום קאלאס. קום וואדאלאס. פוינדו די לוגאר
 אס לוגאר. פואירון אספאלדוס זעיר שס זעיר שס. קי צולעו
 קום ריקארס פור פרוצדאל. לס נח פור אסקורדאל. קי אפירעו
 אין אילירס ציוו העס האלכיס צהיפך וכו'.
 דונקי סיניורים! ויראדו ערס אספס אסקורדאל אין האור
 ריכר אלל וויפך פהיפך. די ציווס דאל לס לוגאר אי לס אלפאלאסיין
 אס וואיסערע דייו אלעו די מאנעס וויקיד קי ארו קון וואוערס
 כון דיקולו אס וואיסערס קאלאס. כון קופרייטון מאל וואיסערס
 פאמיליאס. סאלפאלון וואיסערס צייכס, פואיווס אסקפאלדוס
 מאנצין די פואירעס מאינוראס. אי קינוראניע די ציווס עורס
 אין גונעו דיר הודו לה בי טוב בי לעולם חסדו.
 כון פואירעס אימאלאל סיניורים אס קאל וירקאניעו.
 אז אס קאל זכור אזו איל דייו אס עורס אספס וויקיד קון
 וואוערס. כון עירעס אוועו דיר קי פואיווס ווקידס חסלה
 ולקס ללס. ווס אקוריווס קון לס לקס. ווס אדילאניעווס
 קון חסלה. איקאפטיאיווס אואיסערס סיפדאל קון לס חסלה.
 ציפיווס וואי קון לס לקס. רלצ לקס כשריוו.
 סיניורים! אס צין קאלו קי אמיס די לס יאגה איל דייו
 ווס וואסער לס וילינה. ערס וכה לץ רפואה פח. אקוריווס
 קי די איל פריפיו די אספי אכיו קון ווא פריס קי אוקופארון
 לוס סיניורים רכנס זקני ועוזי העיר לוס גראדס די וואיסערס
 סיפדאל. אי קון וואגה פאסיין ארייטון לס פירקורס פור אזר
 קורס איספועלעני. פור פאלד די לוס פרוצס די וואיסערס
 סיפדאל. די אילי פואי ואלאדיר פור אזר חפלות אין וואיסערס
 קהלות. להקידס חסלה ללס. דיספואס די אספי קונקניעניעו
 קי ויראדו לס פוא די לאס אנוקטיאס. לאס דולורס קובר.
 צייאדו. לרות חסיפות. אריינדו גיידוס די פאמיליאס אי קראטוראס
 אספאלדוס די קיס לוגאר. דיפאלדו קום קאלאס דיקולאלאס
 קום צייכס אספאלדוס. דיספיעו איל דייו אס קוראסון די
 אספס חסלה קדוסה לס אילי אנסה ישראליעס אוניציראסלה.
 איקון לס גראד. פאלד וואסר וואספס איל קי קאלאלייר דוקטור

וַעֲשֵׂה אֶל אֲדֹנָיִי כִּי כִי אֶפְרַיִם שְׁאִירֵי בָּאֵן כְּבֹדוֹ בָּאֵן . אֲשֶׁר
וּמִכּוֹן כְּבֹדוֹ הַשָּׁמַיִם אֵל אֵינוֹ דִּקְשִׁיטָא אֵם לֹא אֲוִרְיָאִים קִי
דִּי קוֹרְעָמֵנוּ בְּנֵנוּ קוֹן לֹא סִימְיוֹרִים דִּי מִשְׁפָּטֵנוּ כֹּלְלוֹת יַעֲלֵה
אֵל קוֹן כִּיגוֹן רִעְלָדוֹ אִילִיּוֹס קִי אִיפְשָׁחִיבִּין אֲוִנְרִים דִּי לֹא
אֲוִנֵּה פִּרְעֵי . מִאֲוִנְרִין מִדְּרִים דִּי לֹא אֲוִנֵּה . אֵל קוֹן דִּיעֲוִיָּרִין
קוֹס פִּיט פִּר קִימְיָאֵל קִימְיָאֵל אֵל פִּלְאָסֵק . אֵל בִּינְדִּיזֵי אֵל דִּי
קִי אִילִיּוֹס מִדְּרִין גִּרְאֵלִי הִלְלָה . אֵל מִדְּרִין אֵל פִּלְאָסֵק . קוֹן
אִיפְשָׁחִיבִּין קוֹס מִאֲוִנֵּה פִּר קוֹנְטִינִטָּלִים מִאֲוִנֵּה דִי קוֹס מִיִּרְיָאִים
מִס . פִּין קִי מִדְּרִין אֲזִיר קוֹנֵה אִינְפִּרְטָטִי פִּר אִיפְשָׁחִיבִּין אֵל
בִּינְדִּיזֵי דִּימְרָדִים . בִּינְדִּיזֵי בִּינְדִּיזֵי דִּימְרָדִים מִלְּבָבֵי יַעֲלֵה הִי
פִּעֵלס וִיהִי מִקֹּדֶם בְּרֹךְ אֲמֵן .

אֵל אֵל מִדְּרִין מִיִּבְנֵי קִי . קִי אִיפְשָׁחִיבִּין מִיִּבְנֵי קִימְיָאֵל דִּי
אִיפְשָׁחִיבִּין בִּינְדִּיזֵי . לִי לֹא מִיִּבְנֵי יִימְיָאֵל אֵל אִיפְשָׁחִיבִּין .
אֵל קוֹנֵה מִיִּבְנֵי אִיפְשָׁחִיבִּין מִיִּבְנֵי דִי לֹא מִיִּבְנֵי . אִיפְשָׁחִיבִּין
מִיִּבְנֵי אִיפְשָׁחִיבִּין לֹא מִיִּבְנֵי קוֹן בִּינְדִּיזֵי . אֵל מִיִּבְנֵי
לֹא הִלְלָה דִּי אֲזִיר אִינְפִּרְטָטִי מִיִּבְנֵי קִי פִּרְטָטִי פִּר מִיִּבְנֵי
אֲזִיר קוֹלֵס דִּי מִיִּבְנֵי . הִי מִיִּבְנֵי שְׁלֹמֶה אֲמֵן .

אֵל מִיִּבְנֵי אֲזִיר מִיִּבְנֵי קִי . קִי מִיִּבְנֵי אֲזִיר מִיִּבְנֵי קִימְיָאֵל .
מִיִּבְנֵי מִיִּבְנֵי דִי קוֹרֵר אֵל אֲזִיר קִיגוֹן לֹא גִרְאִיִּים קִי אֵל דִּי
לִיט דִּי . אֵל מִיִּבְנֵי קוֹרֵר אֵם לֹא לִדְקָה . קִי אִיפְשָׁחִיבִּין
קוֹן גִּמְלֹת חֲקָדִים . יֵלֵה הִי אֵם אֵם הִזְרָה אֲמֵן .

דִּימְיָאֵל אֲזִיר קִי ! קוֹן אֵם דִּי בִינְדִּיזֵי אֵל אִיפְשָׁחִיבִּין אֵם אִיפְשָׁחִיבִּין
אִיפְשָׁחִיבִּין דִּי אִיפְשָׁחִיבִּין חֲזָרָה כֹּל יִסְרָאֵל חֲזָרָה ?
קוֹן דִּי אִיפְשָׁחִיבִּין מִיִּבְנֵי אֲזִיר לִדְקָה ? קוֹן דִּי אִיפְשָׁחִיבִּין מִיִּבְנֵי
בִּינְדִּיזֵי דִי מִיִּבְנֵי . בִּי טֵם לֹא הִי אֵם הִזְרָה .

קִימְיָאֵל ! קוֹן אֵם דִּי בִינְדִּיזֵי אֵם אֵל לִבְנֵי קוֹנְטִינִטָּלִים סִימְיוֹרִים
מִיִּבְנֵי קִי . וַעֲשֵׂה אֶל אֲדֹנָיִי כִּי כִי אֶפְרַיִם שְׁאִירֵי בָּאֵן כְּבֹדוֹ בָּאֵן . אֲשֶׁר
דִּי לֹא בִינְדִּיזֵי אֲזִיר אֵל מִיִּבְנֵי קִימְיָאֵל . קוֹן אֵם אֵל לֹא
קִימְיָאֵל דִּי אִיפְשָׁחִיבִּין קוֹנְטִינִטָּלִים פִּר אֵל גִּמְלֹת חֲקָדִים ? קוֹן
קוֹן קוֹ בִּינְדִּיזֵי קוֹ מִיִּבְנֵי קִי אִיפְשָׁחִיבִּין בִּינְדִּיזֵי קוֹנְטִינִטָּלִים
אֵל מִיִּבְנֵי קִימְיָאֵל ? קוֹן קוֹ אֲזִיר בִּינְדִּיזֵי בִּינְדִּיזֵי קִימְיָאֵל
קוֹנְטִינִטָּלִים מִיִּבְנֵי דִי מִיִּבְנֵי מִיִּבְנֵי .

קוֹנְטִינִטָּלִים קִי אִיפְשָׁחִיבִּין קוֹ מִיִּבְנֵי קוֹ מִיִּבְנֵי . דִּי אֵל

אין גינאל עורס אליוס קורירן אי חציירן קום זאנס אס
 לך זרע. פריגירן אס לה וירעל אי לה פילאל. אי פון
 קיבור כי אין הקצה נקצח ספר טום זריה.

סיניורס! אים וואסער דויר די ריגאסיאל אס עורו איל
 פואלדו דיקפואס קי אליוס קורירן זאנעס פידרעס.
 זאנעס דערינייטעס די קום איל. קון עורו נון קיראון קום
 זאנס. נון אקטאלאון קום פייס פור קוסטיניר איל געלות חסדים.
 קיינפרי אונטערדו וואס די גלות חזילות אין קאלד
 דאס די זאנעס קורעס קין אקטאל. אי קון עורו נונקע
 זאנעס לוס גיקס דאקייס די וואסער קופה. נון קי אקטאל
 די לאס פוקאס דאדילאס די וואסער חזרה. קי אס אקט
 פאלדו סיניורס! עווינוס איל קוראל פור קוסטיניר זיין. איל זקור
 מולס. אי לה פוז די מאניס קי אין אקט חזיר איל. אין
 וואסער קופה.

אי פרינס לה פוארס די איל דיי. דיקפואס איל זאין קוראל
 די איל קי קאלאליר דוקטור אי בריקו פירי רס נרו אי איל קי
 דוקטור נגס וזרחי נרו אליוס קיינפרי קונטיאלאון אס לוס
 פרויז מאניס קין רינגס פאס אליוס קורירן פור קאלאל
 פרויז דיקפואס. אי קון לה סינסי קי איל דיי לוס דיי
 אי לה זאניס איידס די וואסער קופה עונגס קאלאון די
 קום מאניס. עונגס קאלאלאון די לה וואסער אס לה זילס.
 זכור רופא מולס.

סיניורס! אקטאל קון לאס זאס גראדיס איל די זיין
 קי אי אין איל זוכו. קי רינגו לה פוארעס אקטאל.
 קון לה זאניס זרע סי אגרא קיאלאס. סי זיטען דאנעס
 קון אקט זאין קיאלדו די לוס סיניורס דוקטורס. לוס וואסער
 קון אקטאל. קון איל געלות חסדים קי קונטאל. לה פאס
 אי איל אדור. קון לה גראדי סינסי אי הללה די לוס קי
 דוקטורס קי אונטעס לה אלום קון איל פוארעס. זכור קאלק
 עכונתו לזכר ודס. וכל הנקיים נפש אחד כאלו קיים עולם ואל
 נון טיינוס אונדו די זינדור קי איל דיי לוס אקטאל די עורו
 אינקונטו זאלו אי אקט זריס וחזקיס לזכ. אי סינפרי רינגס
 הללה אין אילאס די קום זאנס און.

אין קווא קיניוירס נועאמוס קי קון לה פאריסע די עוורס
איקעס וואסס די ווארט קי עווערס אין איבער אגיו פאליעס
אוקופאדוס. קין כינון סמק קי איסע פאלי לה קאצוס קי איל
דיי סאטע טויו אלו די פאלדל אין איסע קיזאלד. אי קון
דיי זי אה וואיקטור אלו לאס אגוסטיאס קי אקולסייו אין
לום די אפאריס די וואיקטור קיזאלד. עווינוס איל זכות די
אפאלדל אי קון קי אפאלדלס חיו.

אי אגסי ציי אה איל רב (צינע לעחים דרום עי) לו קי חקון
ווערלס חכמי לב קוצרי איל פסק צוקר זרע זרעך ולערב אל תח
ידך וכו' (ציי פרי ק"א). אגור. רי יוסע חומר אה צא עני
אלנד צשחרת תן לו. צערצת תן לו. שאין אהה ידע חזס וואס
הקציה ונחצ עליו הזה או זס. או שניהם כאחד עוצים. דיי
איל רב קי איליוס צוקארון די עופאל קואלה פארעי די לה
לדקס. או די ריקטו די ווארט אים וואס די אצאלאיר אי דאל
איל אקונאטאמיינעו. אים אקאה אוצר די לדקס קי די וואיצו
אינפסס איל אונצרי לו קי נוקס לה עינאס אהאלד. או קיינפרי
קרה ויזור די קונטובאל אי קון ריטיראל די אקיאס ווארט או
לדקס עאקסאלדס די וואו עיינעו קי ליה לאס עינאס אהאלד.
קי ציראלד אים קי אין קאלד אונד די לאס דוק פארעיס סי עופס
צואינס ראונאמיינעו. פור דאל לה פריירינסיי אי איל אדילאג
עאמיינעו. קי לה פארעי די אקאה אוצר די לדקס קי וואיצה
וינעי לה אזי איל אונצרי לוקי נוקס עינאס אהאלד. פארסי
לה וואס אצאלצלי אי אהאלדלס: אה ראון קי קיינפרי ציונס קי
לה נאטור די איל אונצרי אים קי קו קוראסון סי סונטראלי
וואס אלס וואיצלס אוצרלס קי נוקס לאס טויו אלו אי לאס
פארדי איר קון וואס אגור אי אהאלדאמיינעו קון לה אספראנסה
דילה צואינס פאנה די איסע וואיצה אוצר די וואס לוקי איר
וואנקו אין אגור.

די איטור פארעי סי פארסי, קי לה פארעי די קונטובאל
אין לאס ווארט אי לדקס עאקסאלדס די וואו עיינעו. פארסי
לה וואס אינפוטאמיינעו אי אצאלאיר. קי ויירסי וואס דאלל אי
עיוול די קו אקונאטאמיינעו, אה ראון קי קון איסע וויקטור
קי קו קוראסון אים קוואציו אי פירוי, אי קו ציונאלד אים

צײן רײזט אױ אקרינקײהױט אין אױס אקקאדאס לײקט, די
צײר קי דאספאס די מוױט גײט קונטאד, אױ סײנפאס אין
קאדא נאז אױ קאדא אױז אױז דאדא לױ מױט לױקא קױ קאדא
נאז סױ אקקא, נאז לױ פאדא פאדא אױ קאדא, אױטא
קי סײנפאס קונטאדא קאדא גאדא אױ גאדא די קאדא, אױטא
אױס אױטא גאדא פאדא די פאדא אױ קאדא אױ אױטא
נאס קי לױ אױטא, אױ פאדא דאדא נאס פאדא די צאדא
אױ מױטא די אױטאדא. נאס קי לױ אױטא, סױן מױס אקאדא
האדאס זױל פאדא לױ מױטא וסאדא לױ מױטא, קי לױ
גאדאס אױטא די לױ אױטא די אױל אױטא נאז לױס פאדא
אקאדא אױטא קאדא דאדא אױ קונטאד אין לױס צאדא
אױטא.

אין מױט פאדאדא דאדא קי אין קאדא אױטא די אױטא דאס
פאדאס קונטאד צאדאס אױ גאדאס דאדאדאדאדא פאדא אױטא
נאס לױ צאדא דאדא אױטא, קי פאדא דאדא דאדא אױ דאדא
קי אױטא אױס לױ נאס מױט פאדא. קי אױ אױטא דאדא מױס
אקאדא אױל קי די מױט מױט אױס דאדאדא צאדאדא זאדא
אױס צאדאדא צאדא קי צאדא לױ אױטא לױקא קאדא לױ אױטא
קי אױטא אױל דאדא אױ לױ סױס מױס אױטא. אױ אקאדא
קאדא קי צאדא אױ מױט אױס דאדאס דאדא אױטא, נאז
סאדא קי לױ דאדא אױ מױט אױס דאדאס דאדא אױטא, נאז
קי נאז מױס סאדאס נאז מױט אױטאדאדאדא פאדא אקאדא קאדא
פאדא די אױטא אױס לױ נאס אקרינקײהױט דאדאדא אױטא
דאדא פאדא אױטאדאדא אױ אקרינקײהױט פאדא מױטאדאדא סױן
לױס דאדאדאדאדא קי דאדאס. פאדא אױטא סױנפאס פאדא
אקאדאדא אין מױטא לױס פאדאס אױטא מױטא קאדא
די קאדא.

אױ, קי! מױטאדאדא אױל זאדא די אקאדאדא אױ אױל
מױטא גאדא, קי אױל דאדא אױטאדא אױ מױטאדאדא
דאס פאדאס, לױס מױטאדאדא דאדאדא אױ לױקא אין מױטא קאדא
לױס צאדאס לױקא אױ דאדאדא אקאדאדא אױ קאדאדא. אױ
אין אױל מױטא מױטא אקרינקײהױט דאדאדאדא אױ

וואס צו דארקייט די ווארע דע לוקס, קיגן און אבער אונז
אסאךסאך און וואסערע קיגלעך די אונז צווייט, טאמער
וואס די לוקס חזירות חזירות, הלכא ערומים, פלדן שווייט
צוקר חולים, אי קון לה זאגט פירקורס קי צעטיו טאמער
דערדוק, קי וואסערע אונזערע, קי ריגאטו פאסאזירט, קי
קאטערע לה גראדע וואס די צוקר חולים.

וואס קיגלעך קון לוקס. וואס קאמערס קי איל דיו צוקר
הוא קאמערס קון וואסערע. קיגן דערען חברים זיל (פ"ק דקומה)
אלץ חסד וידידות. אל הקצ"ה. קיגן אל צעטיו דערדוק. טאמער
טו צעטיו דערדוק. קיגן איל צעטיו חלוקים. טאמער טו צעטיו
חלוקים. אי דערפאר די טודס איבער וואס די לוקס צלי
קען כי שנה באחד טודס אי קון איי צאלעט אה קו פריסיו.

איבער פאירן קי לוקס פילאריס קי וואסערע אונזערע
אילויס פאירן קאמערס די דערען אה לוקס איבערעם וואס קי
וואס צאמערס די צעטיו און איבער קיגלעך ח"ו. אי אונז פאירן
לה בונה די איל נביא יעשה ק"צ כי בארץ תולא אונז ובער
זוערע תלויס בן ה' אלהים יעשה. לוקס וואס נגד כל הגוים.

אי קאמערס ד"ק שס קי איי וואס קאמערס לה לוקס אה איל
צאן ריגאטו קי איבערען די איל קאמערס וואס קיגלעך און
פאירן אונז צום אל אונז. אי קונו איל צאן גראדע קי קו
צירורס קי ריגאטו וואס צעטיו און איל אונז יע"ש. ועד"ו יואר
כונת הכחצ קי דער. כי בארץ תולא אונז בלוגר קי קיגן
איבער צאמערס טירע קי קו איבערען איבערען און קו אונז
טאמערס אונז צום אל אונז. ובער זוערע תלויס אי קיגן
איל גראדע קי ריגאטו קו צירורס וואס צעטיו און אונז. בן
ה' אלהים ילויס לוקס בלוגר אונז: וואסערע דיו אונז דערפאר
אה וואסערע קיגלעך און איבער אונז קיגן לה לוקס די קאמערס
קיגלעך אה לוקס דארקייט טאמערס אה ריגאטו קיגלעך אונז
די לוקס אי גאט חסדים פאר פאירן די וואסערע איבערעם
קי איבער פאר לה קאמערס. וואס נגד כל הגוים די צעטיו
וואסערע איל אונזערע די קיגלעך און אונזערע אה אונזערע
וואסערע דיו וואס די עולם לה צעטיו אונזערע די וואסערע
קיגלעך.

סינייזים! נון אהאטעני מי צוקס פור ריגראסיאל אה ענדאס
 איקטאס צוגהאלטן מי פירקוראס די ציין קי איילייס אייזירן נון
 טינגו אונזר קי דארלעס צואינה הענטה מי צואין קונאלץ קי
 ענדאס לאס דאקס קי אין איסטני אייזי קי איזו . טאנעו לאס
 צואינאס קומו לאס קונטינאלעס . סון אינטיינפאלאס אה לאס
 צואינאס אקיינטיי אריגאלה אין צואין טיניו איסקוידו פירטיניקידו
 פור אינמאסיק איז פרוטו אין קו אורח . קי אנס דייטיון חכמים
 קי לאס דאקס מי אינטיינפאלו אה איז סינטינאלו (זעו לכס ללדקס)
 אה ראלון קי סיגון איז סינטינאלו דיי איסקוידו איז ויזיר טיניו
 גרוקו אי ריזדירדו פירטיניקידו פור אינמאסיק פריסטו קו פרוטו .
 אי סי דייזי גואדנאל אי אקאדאל די נון אריגאל קו אינטיינטי
 אין טיניו קי קי אי פיינטיגו טיניו יינמאלה לא ונקס זע קי
 קו פרוטו נון דאס אין קו אורח אי סינא קאדס די פיריני קו
 טיניטו . קו לאזירי . קו אקיינטי .

לו עיזו איס לאס דאקס קי איז אונזרי סי דייזי אקאדאל
 די דאר קו מוכדס פור מאנו די גינטי פאליס . גינטי די קונטיניס
 גינטי אנסים חסודים . סון סינגון אינטיניס קי טראכאלון קולו
 פור קואינטי די איז דייזי אי נון פור סינגונא פאנטי ניי אינטיניס .
 אי טאנטיין דייזי מיראל איז קונפונטיניטו די אקאס חזרה קי
 נון קאס קונפונטיניס קון חלונס ארטיקולוס טוקאנטי אה איז
 אינטיניס די איז קונפונטיניס קי איסטו קאדאלה די טראכאל קוספייזו
 אה לאס גינטי קי סינאס איז פור אינטיניס . קי אנס דייטיון
 חכמים ז"ל (שקלים פ"ג) לריד אדס לאס די העריות מדרך שחול
 לריד לאס די הוקוס טאנור ותינאס נקיים ותינאס (עין
 צה צינה לעמים די גיין) קי דייזי קי טיני איז אונזרי לאס
 פירקונס די איז לאס פירקונס די נון סי קוספייזו אה לאס גינטי
 סיגון טיני איז אונזרי די אינמאס טראכאל לאס טיניטו .

אי קואנדו איז אונזרי סי אקאדאל די דאר קו דאקס סיגון
 טראכאל לאס קונטיניס דייטיוס . צלי ספק קי קו דאקס איס
 אינמאסאל אין איז ויזיר טיניו ריזדירדו אי קומו איז צואין
 גואינטי פלנטינאלו קיזי אלזירקאס די אגואס קי קו פרוטו
 פריסטו אינמאסיק אי גואס די איז .

מה סי חיו נון סי גואדו ניי סי אקאדאל די אלגונאס די

אישתאם קונדיסיונים עאל ויניסערנאם . קירם קונו אקיאם
 סיניינטי סינאנאלם סוצרי עירנו דורו אי סיקו קי קון איז ציינעו
 קי פירדי קו סינאנאלו . רוח חרעו וסופתם יקלורו סיו . אי אכסי
 דיטו איז כזא ינאום ויסו וסכסלים לפנין אי דייטון חכמים ז"ל
 (מיד אבות הקין) דיטו ינאום דילאנטי הקציה פור אקיאם ציינטי
 קי אלאן קואינערס די איז דייו . כיניור די איז עורנו אלאו
 אין אורה קי איליוס צושקאן די איז לזקא אינערנאסאלוס קון
 אלגונה ציינטי קי נון איליוס פרייניסדוס פור לס לזקא קי סינורו
 סוס פרוסוס נון אינאסיקאלן כי נחארה די איליה ציו .
 אי לו ערמו דייטון חכמים ז"ל (אבות מיד) כל כנסים פסיא
 לשם שמים קופס להחקים וסארגס לשם שמים אין קופס להחקים .
 דיטו איז כז סוקי יום מוצ ז"ל קי אקסס אללאנדו פור לוס
 ערמוס קונפונטינעס די אקיאם סזרה , קי סיאן עורדס פור
 קואינטי די איז דייו קין כינאן אינעריס ואפי נאסזס פוסלס ,
 אי קון עורד קי אים לזכר מלוא , איז עאל גיקו אינעריס פוסלס
 ואין קופס להחקים . אי דיטו קופס להחקים קי קי אפילו אל
 פריסיפיו פאריס קי נון סון מלליחין קופס להחקים , לס קונטערס
 קואנדו נון אים לשם שמים , קון עורד קי אל פריסיפיו וסאסרה
 מוללסם אי פאלאנדו דיאס קאלס דיאס אין קופס להחקים עיכ .
 קי אכסי קי לים פאלדו אסינורא , קי צינדיו איז דייו עורדס
 לוס קונפונטינעס די אלאס די צין קי עוסאלן אין עואססרה
 סינדאל עקסס ועד גדולס , צלי ססק קי סון צין פירנאלאס
 סין כינאן קונטאריו דילוס קי דייטום ונדול קי קופן להחקים .
 וצפרט להני לזכרות סוזס סזריס וסאגנים ועי זקרי ונכזדי אכן
 וטוי עירנו יעיל עיני סערה , זוכרס כי לעזרה , קי איליוס
 קאנאלוס צכל לזכר ליזור , סזריס על ססקודיס , איליוס סינאנטי
 קורין אי לאזראן פור אדוואל אי קונטינר אי אינדינאלר לוס
 סיניינעס די עואססרה סינדאל , עיניסם פתוחים פור פירנאל
 עואלאס פיקוראס אלאס פור צונדאל די איז פרוצי . סגון
 עואססרו אלו ציו לס גראנדי איה קי איליוס קאלאחון אי
 פיקוראחון פור מיקאר צואן עירנו גראנדי אי גרייניסדו פור
 סינדאל די איז פרוצי , ועיניס מורדיס תציל צית .
 איקסס פואי אורס גראנדי איה אי צארה וינאנאס פור

ונחת הכסף בכל אשר תאור נפשו שקצ"ה יסלח ברכתו ויקפיק
לכל אשר תשאלך נפשו ע"כ. וזה הוא וזה שמונתו ב' יצרכך
ה' צומו ונחת בכסף כלומר שנתת אל לבך ונכסף נפשו ללכת
צדרכי ה' לעשות מלות הלקה כאשר לוח ולרת הכסף שלרת
הכסף והאזהרה ה' צדך כלומר צד"ה יסלח ה' צד"ה ונשונרת
וכל נכסול בלדס הלוקר כקפו חת ידו, לא עלמי ה' שחלך
אל הנקוס אשר יצח ה' צו, דהיינו אלל אנשים חסודים ונאונים
כי צם צח ה' ועל ידס חסיה לרקת ונעסך נעסית ולא צודלי
הגוור שלדקתך יעשה פרי וקצ"ה יסלח ברכתו ויעשו פירות ופרי
פירות ונחת הכסף בכל אשר תאור נפשו ויקפיק לכל אשר תשאלך
נפשו.

חזתי על הנקרה ואורתי, כי יצרכך ה' אלחיד ונחת בכסף
וכו, עס רוח, לבוא אל כונת ואורתי, הריב פתח השער,
בהקדים וזה ש"ס לחקור צעני הנוגע לח"ס די מואיקורה חברה,
קי פור צידלדל מואיקורו חו"ו איקטה מיראכדו אל כל התלחה
אשר מלחמה, לה גרלדלי קאסיריה ה' מונגל לאזרייה, לערותי
רצק צכדי, הטו שכנס לבצול, פור קונפורטל די קיאי קארגלדוס
די עוללס ללס צ"עלס די ציקור חילס ה' נחוס אללס צ"ו.
והיום קלר והנוללס מונס, קון פורטלדוס די ד"עלר קוס
מילדלדוס חין לורלס דיקוס קציצות ה' קוס יסצות, פור קוסקיניר
מלית עשה די ציקור חילס וכילל.

קי חין צידלדל מיראכדו קי חית ח"ס שקול כנגד כל הנולית,
לס קי רלון, לוס ד"עלוק פורטלר, פור צלדלדלס די קוס
מילדלדוס פור אל"רונלר איקטה מלית, כין קיחס ח"ו מלית ה' צלח
בעברה, וכבר נסלרו טלס זלס ש"ס פיק דקידוסין, ונענה די
מלמן ואמר ונעשה גדול, נענה ה' עקצא ואמר תלמוד גדול,
נענו כולס תלמוד גדול טונצ"ל לדי ונעשה, ופסקוס המנצ"ס פ"ג
נח"ס, ועור וונון קי רמיו, שהתלמוד קודם לנעשה.

והן אונת דכר חילקו הס ז"ל צלותו דין עלמו, דכל זס הוא
צולוס לרפטר לעשותה על ידי חסרים, אלל צולוס עוצרת לדי
לפטר לעשותה על ידי חסרים, יפסק מלמודו ונעשה הולוס וחסור
לתלמודו כמו שיעש. והרצ צ"ח ז"ל שס פירש שהכרית חילוק זס
מללל הפלגו בגוורל דס כל ד"ס ציעול הנולית לגוור, ללז ודלי

תעשה גדול, וועט קודם, ועוד הכריע כן ודענעלן ח"ת מפני
 מקרא חבילה, ועם כל זה וזה מלוא שאין לו קיצרין הוא קודם
 וכו' יע"ש. ולכאורה הוא העוה למה הרחיק לן את הדק, והלא
 חילוק זה הוא ש"ס ערוך (מועד קטן דף ג') דקשו חזי קראי
 חסדדי כתב יקרה היא ומכריס וכל חפליך לא ישוו זה, הא
 חפלי שמים ישוו זה, וכתיב וכל חפלי לא ישוו זה חפלי חפלי
 שמים ישוו זה ופירש רמ"ז חפלי שמים ישוו זה, שחבטל ח"ת
 לעשות המלוא וכו'. ותיך הגמרא כאן צמחה שאי אפשר לעשותה
 על ידי אחרים, וכאן צמחה שאפשר לעשותה על ידי אחרים וכו'
 יענין בחוק' שם, וסייכו לענין הציעול שחם היא מלוא שצורת
 יצטל ולמודו ויעשה המלוא, והיא היא החילוק צמחו שחילקו
 כל הראשונים ז"ל, וגם על הרב צאח הגולה שם סמיה קיינא
 שעל חילוק זה ל"ן סוף פ"ק דקדושין, וכעת לא נולדו וקמו ח"ת.
 ובחז"ל המהפכה סי"ח קצור לומר, שאין הדמיונות שוות
 ורצ הנחמק צ"הם, וההיא דמועד קטן הוא דהו קוצרין דעדין
 לצטל כל המלות לגמרי וללמוד ע"ש שלא לעשות נגד ח"ת דלפ"י
 חפלי שמים לא ישוו זה, וכדעשנו מפירוש הסופרים שם דל"ן
 ההיא דרי שבעין בן יוחאי, כדאיתא בירושלמי, דלפ"י לר' שמעון
 ואין מפסיקין לק"ש לעשות סוכה ולולב ומפסיקין כו' יע"ש. והנה
 יראה בירושלמי פ"ק דצרכות דקשו לר' שמעון דלער כגון חג
 שמוקדן בח"ת וסייכו סה"ה מורקן חומותן חפ"י לק"ש אין חג
 ומפסיקין, וקשו שם ולא מודה ר' שמעון שמוקדן לעשות סוכה
 ולולב? וליה לר"ש סלוד ע"ש וכו' ומה לו שלא נכח ומה לו
 כאילו כהפכה שלייתו על פניו וכו'? באופן שזאת הסוגיא איני
 צרי סלוד על מנת שלא לעשות, ועל ידי למודו צא לעקור כל
 המלות לגמרי ח"ו, ע"ז הוא דחילקו כאן צמחה שאפשר לעשותה
 וכו', וכן הוא עמו בירושלמי (פ"ק דפאה) דלפ"י כל מלותיה של
 מורה אינם שוות לדבר אי של מורה וקרא דכל חפלי לא ישוו
 זה וכו'. וראיתי שם צפירוש מראה בפנים, דקאמר דמקמחא לא
 מליג האי סוגיא לחילוק שמוחלק שם צמועד קטן, דהא חפ"י ר'
 שמעון מודה, ובמלות שמועלות על גופו כגון סוכה ולולב וכדלפ'
 ושלכיד לקיינא צמחה ודאי עדיפא דל"ה לומר על נגח שלא
 לעשות מקרי וכו' יע"ש.

צאמן מוליכו למדין, להסירה למעמד קטן והיה דרוש להי דפאס
 חיי"ו להסירה היום לכל מלכותם של חורב חיים שוות חפ"י לדבר
 אחד של חורב ושרי ללמוד ע"י שלל לעשות, ובהסירה דני שמעון
 בן יוחאי שהיה תורתו חוננו ונכחמילם היה יושב ללמוד ע"י
 שלל להפסיק חפ"י לק"ש דזה שכן וזה שכן, כדש שס, וע"י
 הוא להקשו קראי חפ"י, וחזרו להלמוד ע"י שלל לעשות חס
 לו שלל נצח, כי לא המדע הוא העיקר אלא המעשה, והיינו
 צמח עוצרת שחלוחות צביו, כגון סוכה ולולב וכיוצא, שאי
 אפשר צדוק פנים לעשות ע"י אחרים, אצל חפ"י צמח שפסר
 לעשות ע"י אחרים חפ"י שהוא לומר ע"י שלל לעשות אותן מלח
 כלל ואפי' מפלי שמים לא יסור צד, כיון שאפשר לעשות ע"י
 אחרים, ואי כשהוא צעכן שהוא לומר ע"י לעשות והולך ומקיים
 כל המצוות, חפ"י אותן שאפשר לעשות ע"י אחרים, וצחקראי
 צמח, כולל חלוחות צדו לומר צקציותו, והדוק לו מלח
 שאינה חלוחות צביו, כגון לית הוות, או ציקור חלום, חפ"י
 חפ"י שצמח שעה אי אפשר לעשות ע"י אחרים וי יאמר צמח
 חלוחותו וילך לעשות, דמאי חלוחות חפ"י חפ"י, חלוחות חפ"י שכולל
 היא כנגד כל המצוות, ולא יסור חלל שוות העוסק צמח שוות
 וכן חלוחות חפ"י צמח עוצרת כדמחשע צמח צ"י סי' ל"ח וזמן
 שס, ועל דרך זה נשאלה השאלה צקציות חפ"י חלוחות גדול או
 משה גדול, ונענו כולם ואנו חלוחות גדול, ואיכ מנח להו
 להפסיק ז"ל לחלק גם צמח שהוא לומר ע"י לעשות וכשהדמן
 לו מלח חפ"י שלל צמח חלוחות חפ"י חלוחות צמח חפ"י חפ"י
 כשהוא צמח חלוחות לא יפסיק הגם שהיה מלח עוצרת חלוחות
 גדול שצמח לדי מעשה, ונענו זה אי חלוחות שחפ"י חלוחות
 חפ"י צמח ז"ל חלוחות שחפ"י חפ"י חלוחות חלוחות חפ"י חפ"י
 חפ"י חלוחות חלוחות גדול ולא נצמח לית חפ"י נגד מלח עוצרת
 ועוד חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חלוחות חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י
 לו קוצרין קודם לחפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י
 חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י
 חפ"י חלוחות חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י
 חפ"י חלוחות חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י
 חפ"י חלוחות חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י חלוחות חפ"י חפ"י

ע"י של לעשות נקרי וכו' לו שלל נכרל ח"ו.
 וא"כ יפסקה חק רתנו לענין וע"י הס"ח שבהצטרותו סמויחרין
 גמורין להפסיק חלימודם ולחזור אחר מלות גדולות כאלה שהם
 ציקור מולים וכיחוס אכלים צ"ו ומלות רבה יחשז להו. ואדרבה
 אם לא יפסיקו חוששני ומטעם ח"ו. אלא דעדיין לצי נוקפי דכל
 זה אפשר דהיינו דוקא במלות החליות בגופו כגון לילית חסילין
 קובה לולב וכיוצא ש"י אפשר בשום חופן לעשותם ע"י אחרים.
 אבל במלות שאין חליות בגופו כגון הכי הכי דאטילו יתיה האופן שחל
 אפשר להחקיים ע"י אחרים אין הכי נמי דאטילו יתיה האופן שחל
 להיות בחשבונם בשעת לימודו בזהותה שעה לא היה אפשר לעשותם
 ע"י אחרים לא יחשבו חלימודו וכדומה חלשון הירושלמי שם פ"ק
 דצרכות דלא נקט בלש"י אלא קובה ולולב. וכן הוא לשון הה"מ
 שם במועד קטן וכן מדקדק לשון המורה פנים פ"ק דפאה שכתב
 אבל מלה שמועלת על גופו של אדם ושלריך לקיימה צומה פוסק כו'.
 הנה מדקדק לשון הזה מוכח דדוקא מלות החליות בגופו וגם
 שלריך לקיימה צומה ולא צענין אחר.

הא נמי לאו וילתא הוא דמלכד כי אין נקום לחלק צדק דנאי
 חלומה ה"י מלה נהאי מלה. עוד זה דכל הראשונים ז"ל בכתומה
 אמרו מלה דאי אפשר לעשותה ולא חלקו כלל. וא"ת דפירוש
 דצריכה כך הוא כל מלה שאפשר לעשותה ע"י אחרים דהיינו
 חופן מלות שאינם חליות בגופו ומלות ש"י אפשר לעשותה ע"י
 אחרים היינו המלות החליות בגופו וא"כ הוה להו כאלו פרשה.
 הא נמי ליתא דמלכד שלא היה להם כל כך להסתיר דצריכה
 צמ"ד דגדל כזה ועוד דאדרבה ז"ל לאידך גיסא דמלכד נקטו
 בלשונם כל מלות שאפשר לעשותן אי דלא אפשר דהוה צומה
 דקאי על כלל המלות לחלק צניהם ולהפריש צמ"ד המלות ש"י
 ומה שאפשר לעשותן ע"י אחרים ויש ש"י אפשר ואז היינו מוכרחים
 לחלק בן החליות בגופו לשאינם חליות כו"ס.

אבל מדקטו היה לפני עש"ת מלה וח"ת אם אפשר למלה
 וכו' דמשמע על סוג המלה פרעית שחזתו לו בזהותה שעה שהיה
 עוסק בלימודו ומלכד חלקו בזה מין מלה הוא אלא קמנו דצריכה
 משמע כל מין מלה שהיה אם אפשר לעשותה בזהותה פרק ע"י
 אחרים יפסק ואם לא לא הוה צמ"ד. ועוד זה דאעקל דמלכד

כבר בא הדבר מפורש בהסיד לירושלמי פסק חלו עוברין וצירוש
הגבס. הביאו הדג כסף ושנה פסק ג' נח"ח. על האי ליכא
בעלמו. ר' אבהו שלח צרים לעצרייה ללמוד תורה וכתעסק בגי' לוח
מקדים כגון קבורה נח"ס וכיולא. ושלח ליה לומר דהלמוד גדול
וקודם למעשה בהסיד לקידושין וכו'. וחלוי כאן שיש שם ווי שנושא
אחרו חפצה וכאן וכו'. איכ כפל פוחא בצירא לכל המלכות שוות
לענין זה. ואין לחלק צניהם כלל כח"ש. וכבר היא גומרת מפורש
ונחמה די ל"ט לחננו פעמים שצטולה של חורה זה הוא קיווה.
ופירש רש"י ד"ל שחפצו לימודו למלכות לויא וכיולא ואדרבה קתומ
חננו ולא חלקו צ"ן אפשר ללא אפשר. חלל דע"ז י"ל דלישנא
דפעמים יורה החלוק ודוק.

איך שיהיה הורונו לדעת דמלכות האי אפשר לעשותה ע"י אחרים
מלכות להפסיק לימודו לעשות המלכות. ונעשה עדיף גדול. שיעקל
הלימוד אינו חלל לחכמית הנועשה. ולא המדרש הוא העיקר חלל
הנועשה ותלמוד גדול היינו שנוציאו לעיקר החכמית שהוא הנועשה.
חלל דאעיקרא דעילתא יש לעמוד בצנין זה דכדון דידן. אם
מקרי אי אפשר לעשותן שכל היום שמוכרחים צומעים להפסיק
לימודם היינו ונשום שהעו שכוונם לפסול כל המלאכה של כל החצרה
הזאת. חו היא קצת לצל לגדר זה. חלל אם היינו גוזרים גורם
זאת על כל בני החצרה ונקנסם ועד גדולס דרך חחר חלילה
לצקר חולים ולנחם חללים אז צודאי שהמלכה היתה דים ולא
היו לריבין לפסוק תלימודם כלל לפי שלא היה נוגע לכל אחד
מהם פעם אחת בשנה. איכ צמצור שהם קיבלו על עולמן כל כוזה
הנושא. ואין המלכות נעשית חלה על ידם מפני זה יקרא דבר שאי
אפשר לעשותה ע"י אחרים? עד שיערכו לפסוק נקציעותם ומי שצחם?
אחמיהא.

חלל כד ד"קין שפיר דבר חלל אפשר לעשותה ע"י אחרים
מקרי. כי להם נחה לעשות מלכות זאת ולא לזולתם. שהן חנות
שחמילות לאל יתצרך זכיות בחצרותיו כוונה וכוונה חכמים.
שרים קבנים קוחרים ציוריים ו' פורת יוקף. וי"ו דבר דאי אפשר
לעשותה ע"י אחרים היא. ונשום דהדבר ידוע ויכיר לעין כל שהוא
דבר שאין הליצור יכולין לעמוד ואין גוזרין: דאם נאמר על הקרים
וקבנים וקוחרים להעניק עליהם כוזה זה. עמוק תלמות הם

נכונה חכמי הן צענייני עסקיהם ו' מורח יוקם. הן צענייני לרבי
ליצור כל סיוס וכל הליכה לא יצאנו ונכונה צענייניס. ח"כ דבר
נכונה הוא להם. ואם נאמר על הצנייניס ושאם העם נס זה
חונקם היתה צוויגעת כפיהם הם אוכלין. וצחיותן כל היום איש
איש על עבודתו שלא צהקה הדעה פן ואולי שיצאו עוף לביחס.
ואם נכבד עול זה על לוארם פסק לפרוסיסו היו שצחיותם שעה
שלהם ונפסקים אפשר שיגרום להם חק גדול. ולא מן סי הוא
והגם שיקבלו עליהם קבלה ונפוסת לקבול ולרצון חמה הנשק
הזאת. אל תאמין. כי סוף דבר הוא. או שיהרגו ואין סעולה
נעשית בחינתה. או שצאים צמכרם לאמר כי שבר שכתנו ונעסקינו
אזדנו והדין עונם ונמלא דעולה הצאה צענייניס הוא ח"ו. ועוד
זה כי עולה זאת להיותה בחינה. נשורת דרך ארץ לריכה לסיוס
לאיש כפי מעלתו וכבודו. ולשלות לבקר להם חגשים ראויים כל
אחד לפי כבודו ועצמו.

ונמלא לכל העצמים עולה זאת איש לעשותה אלא על ידי ועי
הח"ח נר"ו שנועלם גדולה ניהם וכבר הורה עולה על גביתן.
והוא קס חיים דמורה ונחיים את הכל, והגם שצענוט צדור הוא
רובם ככולם טרדין צמחותם ואין להם ואין סעולה צנחיהם?
ע"ו בל"ה אין להם על זה שיקמו לבקש מנה לנשם ולעסק
בדרך ארץ ומרתן חונותן היא, וא"כ פארין עקרו ועלין מוטל
לחזור אחר אלו המצות דוקא, ואם הם לא יתעסקו או בודאי
הגמור בלי ספק שדחת לגמרי, כמו שידענו וראינו טרם בח"סדה
חברה זאת שאלו סעולה לא היה להן לא דורש ולא נבקש וכמה
מלות שאין לו קוצרין היתה כחשבת ח"ו, והיו חדישים רומים
מיטלין על ערש דוי, פלע ומצורה ומכה ערים, דד יצנו בלחם
לר ומים לחץ, ואין מי שצקס לו רופא צ"ו, לא כן עתה שעל
ידי סבה בחגבל הדבר וצלתה מ"ה זאת לעדירה העליזה צדור
הי, אם כן מכל הכי מעמי דאמין בלי ספק סעולה זאת מ"ה
שאין לה דורשין היא, ואינם יכולין לעשותם ע"י אחרים היא,
ומיחל ריח עליהם דרבן להפסק תלמודן צענור עש"ת סעולה
ולחזור עוד לתלמודו דלכ"ע צמגן זה נעשה גדול כח"ס.
ועפ"י כבוד אל כונת מאמרינו ספונס קדים צלר היעז, אשר
לבאורה הוא מן סנחמיהם. וערם כל סמיה קיימת דמה כל

הקפידה הזאת של ר' נחמיה על זה ששאל לו ר' עקיבא צוה
הארכה ימים שחשש לו שקץ בחייו מזה שראה דקא נעמו ליה גזרי
ושחק יוחר מכל הכי תנאי דאיתא עוד שם דשאלו בני חאי בוזא
ואין גם אחד שהקפידו ע"ז, וכי בשביל שהיה ר"ע השואל הספיד?
ועוד מה לכן להכי גזרי להחמיר על ר"ע לו לכן פרס ידעו אם
י"קפיד ע"ז ר' נחמיה. וגם על ר"ע יעבור עליו כוס החיות דלאזה
תכוון סליק יח"ז על רישא דדיקלא, מה ר"ע לו צוה להליל
עלמא ומחשדו ונאי שנה דקל משאר האלמות, ואם להליל עלמא
ומחשדו ר"ן אצור גם הם לא היו יכולין למרדק אצחריה, ועוד
דפחה ואמר רבי אם נאמר כגם למה נאמר אחד מה זאת הכלל
לנאי דחשש לו ר"ן דקץ בחייו, ויותר חיות בכל הענין ונאי אחד
וצוה נחקרם דעמו של ר"ן ואמר שצקומו, ואם השיב לו מיניו לא
קבלתי ומחשדו ולא עומדי על מדותי, וכי לא היה לו לר"ן הגדול
עוד כמה מדות טובות הראויות להאריך ימים? צאופן שנאמר זה
נזהיל לרעיון וטלו חקשה אחד הוא.

וכן אמה שכבר נפחה צראסונים וצפרע עפ"ר גאון צהינו מור
ורבי רבנא **אשר** זלוק"ל צדשסחיו כדש יפה יפה כחן חומר
כפחור ופח **י"ע** גם חאי אצור צעקנותיו כוחאצק צעפר
רגליו בדרך אחת אשר לא נגע ולא פגע. והוא צחקים מה
שכבר ידוע ונאי דחקו הראסונים צנאי דאצור רואים לדיק ורע לו
ולדיק ועוצ לו, וע"ז ראייתי צפפר לכתה פענח ז"ל שנתן שני
עומים ומקפיקן לפיות לדיק ועוצ לו.

הטעם הראשון הוא דיש לדיק ורע לו, ומשם שהקצ"ה מדקדק
עם הל"ק כחוט השערה, וע"ז קאמר דהיא גופא עענא צעי
דבשציל שהוא ל"ק ידקדק עמו? והציא חסס ספר נפולות יאודה
דעענא הוי וזכר דהנשמה ומחילה היא נחונה על האדם בדעיון
פשוטי כלי עץ צלי שום חקון כלל, ואח"ך צקיס סחורה וסחורה
נחקן הנשמה ועשאה כלי, וכשמחר ועושה ח"ז עצירה כי אין
לדיק צארץ אז משבר ומוקלקל כלי מחיקן וחזיקן מצוה, משא"כ
לצבי רשע דלא חקנה מעולם וכי ואנעו להכי יש לדיק ורע לו
שהקצ"ה מדקדק כחוט השערה. וכחצ עוד דלדעת החנא צקמא
שאם האומן חקנו הכלי בצממנים שלו הגם דקלקל הכלי ושיצור
אחר חקורו ח"י ח"ב ח"ל דמי פשוטי כלי עץ דוקא ח"כ ח"ה נמי

לנזיל דהתורה נחמה לאלם צותהם ודיליה הוא וחקן הנשנה צותו
דיליה דהוה ליה כמנעם שלו ח"כ לדיעם זאת אין הקצ"ם מדקדק
עם הלדק ולדק ועוז לו, לא בן אם אין תורתו דיליה הוה ליה
כתקנו כמנעם של צעל הצ"ה, דלזו ח"כ לשלם בלי מחוקן,
ח"כ הוזקו מנעם ומדקדק הקצ"ה בחוט השעם ולדק ורע לו.

הנעם השני הוא דיש לדק ורע לו ולדק ועוז לו, ונעם
שאלם צעורה הקצ"ה דינו כשכיר שנה, דלניה משתלמת חלא
צמם אחריה, כך האדם מושכר להקצ"ה כל ימי חייו עד יום
מוחו ואז נעשה חפשי מן המלות, ולכך אין שכיחותו משתלמת
חלא אחר מוחו והיום לעשותה וכו', והיינו לדק ורע לו ולדק
ועוז לו הוא צלדק שאינו גמור, שחזר צו צלמלע ימי חייו ועשה
לזם עצירה, ודינו הר בפועל שכול לחזר חס"י צלמלע היום, ועכ"ס
דינו הוא שיעול שכרו עד חלי היום דהוי כקוף זמנו, כך הלדק
שחזר צלמלע ימי חייו ועשה עצירה וח"כ היינו סוף זמנו וצדן
ש"תן לו הקצ"ה שכר כל המלות שנעשה עד אחרו היום שחזר חס
הוא לדק ועוז לו, ועכ"ס הוא דוקא צלדק שאינו גמור.

כמלינו למדן שנעם חס"י הוא לדק ועוז לו הוא דוקא צלדק
גמור, והגם כי אין לדק צלדן אשר יעשה עוז ולא יחמל והקצ"ה
מדקדק בחוט השעם, וי"ע כבר נילחא אמורה דמ"ד תורתו דיליה
היא, הוה ליה כלצעו כמנעם שלו שאינו ח"כ חלא פשוטי כלי
עץ צלצד, ואין הקצ"ה מדקדק עמו, ואמנו להכי לדק ועוז לו הוי.
לא בן נעם השני, לדק ועוז לו לא יש מליחות כי אם
צלדק שאינו גמור שחזר ועשה עצרה צלמלע ימי דהוה ליה פקוף
זמן שכיחותו, ואז הקצ"ה פורע לו כל המלות אשר כבר עשה.
וחו לדק ועוז לו, וסיינו צלדק שאינו גמור.

ועוד לריבין אנו להקדים, דלנזיל תורתו דיליה היא, מוכרח
הוא דלח"י"א כ"י מרפון דפליג ארי עקיבא צנורה, וסובר נעשה
גדול ומחלמוד, וסוף זהקדים עמי דלח"א (קדושין ד' ל"ג) חכם
שומח על כבודו, כבודו מחול, וקאמר, ומי ולי מחיל? תורתו
דיליה היא דלמחול? ומיכ"ל, אין, תורתו דיליה היא, דכתיב
ובתורתו יהגה יונם וליה, ע"כ, ונעם זה דתורתו דיליה היא.
רמ"י צ"ס פתח האהל (ע"י רבנים) ש"ב, דוכלי רבנן לצבור מדה
מן התורה, שהתורה אונקס ארבעים יבנו, ואחרו חס וצללו מדה

וכו'. ומהא' טעמא כו'. וליכא צווכות דת"ח עד"ף וק"ס. דלחורו
ש"ס. כחם עפשא' שאר איכסי דק"יני נקמי' ס"ח. וכל ק"יני נקמי'
בצבא רבה. דהא החורה חורה חרצים יבנו וכו'.
וא"כ וזכין דחורחו דיליה. ויכול לצבור חדא מן החורה. ות"ח
עד"ף וק"ס כח"ס. אי"כ מוכרח דנעשה גדול מתלמוד ש"כ. כ"ר
פחה האהל (ע"ר הקפד). דלדעת זה דת"ח עד"ף וק"ס. אי"כ
נעשה גדול מתלמוד. וסייגו שס"ס הוא ההלמוד. והת"ח הוא
הנעשה. שוק"ס חולות וכו'. ופשוט הוא.

אי"כ השתא. ל"ר טרפון דקוצר דנעשה גדול. אי"כ מוכרח כו'
שהוא קוצר ת"ח עד"ף וק"ס. וזכין דעד"ף. חורחו דיליה היא.
ואי"כ תקון הנשמה היא על ידי קומונים שלו. ואפי' אם ח"ו יעשה
חזה עצרה אשר אין לדיק צאצ. וי"ח אינו חייב אלא פשוטי
כלי עץ צלצל. וא"כ אינו יכול לדקדק הקצ"ה עמו כחוט השערה.
ועי"כ לדיק ועוצ לו צע' לגריו. והוא צלד"ק גמור. לא כן. לדעת
ר' עקיבא דקוצר שהתלמוד גדול מנעשה. אז מוכרח הוא לדעתו
שש"ס עד"ף וק"ס. ואי"כ יכולים לצבור חדא מן החורה. וא"כ
חורחו לאו דיליה היא. ותקון הנשמה ה"ל כלוצע בקומונים של
צ"ה"ב. ואם עשה חזה עצרה היקף מרובה ה"ו. וחייב צללי
ומתקן. והקצ"ה דקדק עמו כחוט השערה. ולדיק ורע לו צע'
לגריו. ואי"כ לדעתו. כשאנו רואים לדיק ועוצ לו. מוכרח הוא
שאינו לדיק גמור. והוא נעשה השכי דלחורו. שחור והחורין צאולע
יניו. דה"ל כקוף זמור. והקצ"ה פורע לו כל דקויותיו אשר בצר
עשה. ואומרו להכי לדיק ועוצ לו ה"ו. וסייגו צלד"ק שאינו גמור
דוקא.

וצאמח שבך נראה שיש ר' עקיבא. דחזיק ליה (בסנהדרין
ד'...) כשתלה ר' איצור ככנסו חלמדי' לצקרו ור' עקיבא עומה. והו'
כולס צובים ור' עקיבא ונחש. ושאלו לו חצרו. למח אמה ונחש.
והציצ. שכשהיה רואה את רבי. שאין יינו וחורין. ודבשונו לא
הדניס. דהיינו שהיה מוללה בכל מעשיו. היה חושב דשומא אכל
רבי את עולמו צבוח? ח"ו. וכו'. ובצר זה נקשר שנים שהצחתי
על וואור זה. וציחתי צאר הטע.
צאומן דלשעיתה איל ר' עקיבא. דלדיק ועוצ לו צבוח?
לא מתקנא אלא צלד"ק שאינו גמור. ואומרו להכי היה מלעצב

על י' חליעור . עד שחלה ורחשו מדוכה ציפורין . וזון העטם האמור .
 והשתא נבוא אל ציבור ההמלה האמור . והוא . שר' עקיבא .
 ראה והציע צר' נחומיא הגדול . שלדיק ועוז לו היה . זקן ושבע
 וכל עוז . כחור עז דיתצ על דורדייה . על גזות ופרדקס וושכו .
 ועצדתי ישועותיה . באופן שאין אריכות ימים צעוה"ז גדול ומה .
 דאפשר יצאו פפלים . אז רלה לידע על איה זכות וכה לאכול ושתי
 שלחנות . ושאל לו . רבי . צעה הארכת ימים . כלומר ואלה זכות
 זכית לכל הזכיה הזאת . להיות רוב המוצה הזאת צעוה"ז . אז
 חקף וניד הכנישו עצדיו החילה . שהדצר כוגע עליהם שהשדוהו
 אורו שר' עקיבא לשיעותיה איל . ואם ר' נחומיא היה לדיק גמור
 משורת הדין . לא היה לו להיות כל הכבוד הזה לא עצדים ולא
 פרדקין . ולדיק ורע לו צע' לניהוי . וא"כ פסק לחיותיהו הוי .
 וע"ז דעו אזהרה וקא נחו ליה . וגם צר' נחומיא הסכים לנעשיהם
 ושחק על שחפס אותו ללדיק שאינו גמור . דלשעיתיה איל . דתלמוד
 גדול . ויניחא חורו לאו דיליה היא . דקית עדיף וותיה . וא"כ
 אם היה לדיק גמור היה לו להקצ"ה לדקדק עמו . ולדיק ורע לו
 היה . אם לא דהפסדו לר' נחומיא צלדיק שאינו גמור . ונעטם
 דחור צחלי יצאו והקצ"ה פרע לו כל המלות קכבר עשה . ואמרו
 להבי הוא עוז לו צעוה"ז . והוא צלדיק שאינו גמור . והשתאלה
 היתה ח"ו כותלוצן עליו וכוור שאינו לדיק גמור . דשלא חס
 לא היה ר' עקיבא השואל . ח"ו שהיה צר' נחומיא חישש צכשרים .
 דאפשר ק"ל נעשה גדול . ותורתו דיליה . ותקון הנשמה היינו
 צקנוונים שלו . שאינו ח"ו חלל פשוטי כלי עץ . ואין הקצ"ה
 מדקדק עם הלדיק . ולדיק ועוז לו הוא אפילו צלדיק גמור . אבל
 היותו ר' עקיבא השואל . צודאי דלשעיתיה איל . ולא יש נלחוח
 להיות לדיק ועוז לו . אם לא צלדיק שאינו גמור . וע"כ ראה
 וידע צר' נחומיא דקא נחו ליה עצדיו והסכים לנעשיהם .
 וכשאלה ר' עקיבא כל הוציבה הזאת . והצין כל מאי דחשדו
 אותו . אז חקף וניד צקס לכלל עלונו וזן ההשד . שח"ו שנגע
 ופגע צכבוד צר' נחומיא ולהחשיצו צלדיק שאינו גמור חלילה וחלילה
 אם לא שגם הוא תופס אותו צלדיק גמור . וראוי וסגון לה"ו
 לדיק ועוז לו . ולאכול ושתי שלחנות ונאלי דהכריעו כל זה .
 דלשעיתיה איל דקוצר תלמוד גדול ונעשה . ע"ז החמיל ביתן

להן רמזים וסימנים. ותקף עליהם יחז' ארש'א דדיקלא יוח' משאר
האילנות. לרמוז להם שגם הוא קוצר מעשה גדול ותלמוד. ואין
הדברים בפשוטן ואי' דמסק וקצר בתלמודא. תלמוד גדול. אלח
דגם בעה שרלה לרמוז להם זה בעליית הדקל יוח' משאר האילנות
אפשר שלא יתקרב דעתו של רבי נחומי'א פתח ואמר רבי. אם
נאמר כגם לעה נאמר אחד כו'. דבזה הכרע לו הכרעה בנורה
שנעשה גדול. שעיקר החכמים הוא הנעשה. והסידה היא העיקר
לכ"ע. וזה ודאי נחקרנה דעתו של רבי נחומי'א ואמר שצקיהו.
לרצה מרצון הוא.

והוא צהקדים ואי' לאפליגו זה (קמח דף פ"ז) להחזיל צבנו
קטן יעשה לו קבולה, והפליגו זה קבולה, רב חסדא אמר ק"ח,
רבה צר רב הונא אמר דיקלא דאכיל מניה תמרי, ופסקו הפוס'
ברכה צר רב הונא (הרמב"ם פרק ד' מה' חובל וטור ונוקן ז"ל
צ"ח תכ"ד) וראיתי בספר שונם לחזו דרוש לשבועות כתב דלנו
צבי ישראל יש לנו דין צבים קטנים להקצ"ה, כדכתיב כי נער
ישראל ואוהביו, וא"כ על ידי יסורין שונא הקצ"ה על ישראל
יש לו להקצ"ה דין מחזיל צבנו קטן, ומייצ לעשות לנו קבולה,
ואמרו להבי נתן לנו את החורה, לדעת רב חסדא דקבולה היינו
ק"ח, וגם נתן לנו ארץ ישראל לעי' דיקלא דאכיל מניה תמרי כו',
ודמיון ארץ ישראל לדיקלא, היינו כו"ש הרב פתח האהל ערך
תבילת, שצא ארץ ישראל צבה שמקדש והנחצה ושם נעשית מעשה
הקרבנות, וזכות הקרבנות ישראל הוכין, שנהצ גיוע'ין כו',
וא"כ מעשה הקרבנות היינו דיקלא דאכיל מניה תמרי, חס' הוא
שנתן את הארץ להיות לנו קבולה להיותנו נזרים דיעו'א לדיקלא.

ועי' נראה דפלוגמא זאת תליא, אי תלמוד גדול או מעשה
גדול, דלרב חסדא דקצר דקבולה היינו ק"ח, ס"ל דתלמוד גדול
ועי' לא מלא הקצ"ה כלי נחמ'ק ברכה לישראל אלח צמחית החורה
והיינו ק"ח ותלמוד גדול, ולרבה צר רב הונא דקבולה היינו דיקלא
דאכיל מניה תמרי, והיינו ארץ ישראל דשם נעשית מעשה הקרבנות
היינו דקצר דמעשה עדיף וגדול להיות לנו קבולה ומפרותיה אנו
אובלין צעו"ס, ועי' חקף עליהם יחז' על רש'א דדיקלא דוקא
ולא צשאר האילנות, לרמוז להן דהלכה היא ברכה צר רב הונא
דקבולה היינו דיקלא והיא היא ארץ ישראל דהיינו מעשה הקרבנות.

וא"כ תעשה גדול ותורמו דליות היא לדליק, ולדליק ועוז לו הוא
אפי' בלדליק גמור, וחלילה שחשדו לרין בלדליק שאינו גמור, אלא
דעם כל זה חשב דרכו לאפשר לא יתקרב לעמו של רין צום,
דנאחר שהוא קצר צגומה דלן תלמוד גדול, א"כ נוכח הוא
לקצר ג"כ קצר מקדח לקבולה הייני ק"ת, לאס לא כן סתמי
כינהו.

וע"כ להוליא וולצו דער זה, ולהכריח הכרח גמור דיתד בל
תנוע הוא תעשה גדול לכ"ע, וגם הוא הכי ק"ל, ושאיני החיא
כדכונא, פתח ואמר ר' חם נאמר כגש בו, בהקדים ו"ש צונחוח
דף נ', לא הקרצו כגש צבוקר לא יקריצו צין הערצים, ונחא הכי
חילי דח"ר ואת הכגש הסני תעשה צין הערצים שני צין הערצים
ולא ראשון צין הערצים, ופירש רש"י ז"ל דהכי נדרש קרא, חם
את הכגש האחד תעשה צבוקר הוכשר שני לקרצ צין הערצים בו,
ואיתא עוד שם, צנד"א שלא נחמך הנוצח אצל נחמך הנוצח
שני ראשון צין הערצים, ופירש רש"י ז"ל דמפקא ליה חיובק זה
דצפירת תלום דקאי בחינוך הנוצח כתיב את הכגש האחד בו,
להכות דכשיס אחד צבוקר יס שני צין הערצים, וצפירת פירשם
כתיב את הכגש השני ויורח, ותניא צפירי האי קרא לנחא נאמר
והלא כבר נאמר לנעלה את הכגש אחד תעשה צבוקר וכו', אלא
אתא האי כגש ויורח לנחא דאחר שכבר נחמך הנוצח ונקרצין
אפי' ראשון צין הערצים וכו' יעו"ש.

באופן וסכל הולא דכריו הוא, דצפי חלום כתיב את הכגש האחד
וכו', לוור כשיס אחד צבוקר יס שני צין הערצים, וצפירת פירשם
כתיב כגש ויורח, להכות דנקרצין אפי' ראשון צין הערצים,
אלא דכאן קודם שנחמך ובאן אחר החינוך, ואין נחמך את
הנוצח אלא צמור של שחר, והכי פסקי פרוצים פ"א ויהי תמידין.
ובקונ"א זאת גלית להרצ עיר דוד ק"י ש"א, דהך וילתא
תליא צפירותא דפליגי בלקוט בראשית, ר' יאודה ור' נחמיה
ו"ל ויאמר אלמים יהי אור, ר' יאודה אומר האורה נברא תחילה
קודם בריאת שמים וארץ ותוהו ומושך, ורבי נחמיה ק"ל שמים
וארץ ותוהו ומושך נבראו תחילה ואח"ך האור, שנאמר והארץ היתה
תוהו ומושך ושכן ויאמר אלמים יהי אור, א"כ לרי יאודה דק"ל
אור נברא תחילה דהיינו צוקר, א"כ שפיר לדבריו תמיד של שחר

קודם ואין עמנבין את המוצח אלא בתמיד של שחר , אצל לרבי
 כחוייה דק"ל חושך נכרה תחילה דהיינו ערב וקוב צוקר , ונעשה
 לדעתו ראוי לחנך את המוצח אף בתמיד של צין הערבים . וצ"ע
 תואר נכחין לפננתא זאת , אי תלמוד גדול מועט או מועט
 גדול ותלמוד , דר' יאודה דק"ל האור נכרה תחילה דהיינו אור
 הבנה לעו"ה , ואח"ך החושך דהיינו עו"ה , אי"כ עו"ה קדם
 לעו"ה נכרה הגם שהיא שלא כקדר , וי"ו כיון שעיקר התכלית
 הוא עו"ה אע"פ ש"א להשיגו אלא על ידי עו"ה וי"ו צתר התכלית
 אזלין , וויכח דמנעם גדול ותלמוד , שעיקר התכלית הוא המנעם
 הגם ש"א להשיגו אלא בתלמוד שהתלמוד נוציא לידי מנעם וי"ו
 מנעם גדול , אצל לר' כחוי"א דק"ל דחושך נכרה תחילה דהיינו
 עו"ה ואח"כ האור שהיא עו"ה , אי"כ ק"ל דתלמוד גדול מועט
 והגם שעיקר התכלית הוא המנעם , וי"ו כיון ש"א להשיגו אם
 לא על ידי התלמוד , דתלמוד נוציא לידי מנעם אי"כ צתר הקוצצ
 אזלין ותלמוד גדול , ע"כ תנול"ת דצדו ז"ל . אם כן אימא דוק
 ותשכח צנאי דאין קיימין דמנעם קתנית היא והלכה פקוקה ונכח
 הכי קראי דאקשיין אהדדי , ובנאשונה כתיב את הכבש האחד ,
 להורות דכש"ס אחד צוקר יש שני צין הערבים , ובשנים כתיב
 בצבא מיתר , לעיף לן דאש"י ראשון צין הערבים אינו אלא לחלק
 לקדם חיוב ואחר החיוב ואין עמנבין את המוצח אלא בתמיד
 של שחר כנ"ס . וויכח תורה יולא דהאור דהיינו עו"ה נכרה
 תחילה וקדם לעו"ה וגם שהיא שלא כקדר , וי"ו צתר התכלית
 אזלין דהיינו עו"ה וגם ש"א להשיגו אלא על ידי עו"ה , וויכח
 כתיב דמנעם גדול ותלמוד , וגם ש"א למנעם צלל תלמוד שהתלמוד
 נוציא לידי מנעם וכנ"ס הכי ז"ל .

וע"פ למוד זה הקשיא מנחם דהכי חלי סוגי סתם אהדדי
 דצוקריין דקדושין סדר ר' עקיבא וכל הכי תנאי דמנעו כולם ואמרו
 תלמוד גדול מועט , שהתלמוד נוציא לידי מנעם , וכן פסקו וסתמו
 כל הפוס' כנ"ס , אי"כ אזלין צתר הקוצצ וקודם לעיקר התכלית ,
 וצוקרי"א זאת דונכחות היא ג"כ מנעם קתנית והלכה פקוקה דאין
 עמנבין את המוצח אלא בתמיד של שחר , והיינו דמנעם גדול
 בדאמור , ואי"כ צתר עיקר התכלית אזלין והוא קודם , אי"כ הכי
 פרי פסקי סתמי כינהו אם לא דהצד פשוט והחילוק הוא מצד

כמו שהילקו הפוס' ז"ל , ללעולם לא הוודעם הוא העיקר אלא
הוועשה ותכלית הכל הוא הוועשה וגדול לכ"ע אפי' לרי עקיצא ,
וכש"ל לקיים המצוה על ידי אחרים ודאי דיצטל תלמודו לעשות
המצוה דהיא היא העיקר והוא קודם , אבל ודאי אם יש פס ווי
שיעשה אותה נולדו ואפשר לקיימה על ידי אחרים צאחה טעה ,
אז לא יפקי' תלמודו דהא אפשר לקיים שחיתן וכחש"ל .
אבל כרי' דכל הכי קוביי' לא אזלי בשיעור הילקוט פירמח הוצא צהרצ
נחלת בנימין ווי' פ"ג ח"ל את הכבש האחד חעשה צדוקר לא ק"ס
של שמירת , ואת הכבש השני חעשה צין הערצים לא ק"ס של
ערצית וכו' , וסייכו ודיוקא דאחד שהוא נורה לאחרותו של נקום
כו"ס הכב עיר דוד פס ופס ר' צחי' דנקט אחד ולא ראשון ,
לרונה פסי אלהינו הי' אחד וכו' , וכחצ הרב כ"צ פס ודהקוה
קרבן חויד לק"ס , לומר דכסס שהחמיד לריך כונה , כדחתן כל
הזבחם שהצחו שלא לשמה לא עלו לצעלים , כך ק"ס לריכה
כונה , וכסס שק"ס לריכה כונה כך ד"ת לריכין כונה לשם חובה ,
דלפיכ' משהדדי כחצ הכב שמוע יקראל וכחצ צדצרי תורה הסכת
ושמוע יקראל וכו' יע"ס , וא"כ כפי' לומר זה לא יש הפרש כלל צין
תלמוד למעשה ופניהם כאחד עוזים , דהא רחמי צצרכת שמואל
פרכש ופספסם הביאו ג"כ הרב עיר דוד פ"י ש"ל דתלמוד שהוא
גדול ומועשה , ילפינן לה ויהא דא"חא צפסמים . ללעולם יעקוק
אדם צחורה אפי' שלא לשמה , שמוחק שלא לשמה צא לשמה , ונכאן
אמר צא וראה גדול מעלת החורה יותר מן העבודה שכל הזבחם
שהצחו שלא לשמן לא עלו לצעלים לשם חובה וזה שאין כן צחורה
שלעולם יעקוק אפי' שלא לשמה שמוחק שלא לשמה צא לשמה .
ונוכאן שתלמוד גדול ומועשה וכו' כו"ס הרב עיר דוד פס . וא"כ
לדעת הילקוט שקרבן חויד וק"ס וד"ת שרין מן ולריכין כונה
נחת הכבש האחד כו"ס הרב כ"צ פס , א"כ אין שייך לומר תלמוד
גדול או מועשה גדול , שהרי ודיוקא דקאמר אחד ולא ראשון וילא
דשקולים הם ויציאו פניהם , והרי היא היפך קוביי' לידן דאמון
דאין ונחבין את המצח אלא צחוויר של פחר דוניהם תורה וילאם
דועשה גדול כו"ס .

ובאמת לשיטה זאת דאין ונחבין כו' ומועשה גדול , יש להכריש
האי דיוקא דאחד ואי עצדי ליה , וסיה יכול לומר את הכבש

הרחשין דהכי הוי ווספטן שלשון יותר עמי, דהא לדקא דאין
ווסכין את הווצח חלא צחוויד של שחר לא אלעריך לווכחז חחד
דאפי' הים כתיב ראשון יפה הים כדקס כו"ש צגומח דאשון צין
העצבים ולא שני וכו', וכן כשים ראשון צבוקר יש שני צין העצבים
ולא כהעיר דוד ז"ל שכתב שודיקא דאחד נפקא ליה. ואחר
הווחילה לא ידעתי ונאין לו. חלא דע"ז ע"כ לוור דדיוקא דאחד
חאח לוור כו"ש. כרצ שפתי כהן ז"ל פרסה פניחם דאור האחד
ולא אור ראשון, לוור אחד הוויחוד שצעדו שחי וצקרון אחו
ווצעדו קודם הסקרה וצעת הסקרה, וזה הוא אחד הוויחוד
שצעדו וכו' יע"ש. וא"כ יפה דקסת דקסה זאת דאין ווסכין
את הווצח חלא צחוויד של שחר, וא"כ האור צגח חחילה שחיה
עו"ה צ ויניה דועסה גדול, ודיוקא דאחד הוא לדקא אחריה,
דהיינו אחד הוויחוד שצעדו סיפך דקסת הילקיע דהיא ק"ש
וילעולם וועסה גדול.

וע"ש כל זה צוא אל ציחור וואערינו צאר היעצ, שכשראה רי
עקיבא כל הווצכס הזאת דהשדוקו דלשעתיים היל דחלווד גדול
וואענו להכי לא יש וליאות להיות לריק ועוז לו חלא צלדיק
שאנו גוור כו"ש, וע"ז לחילא וולצם ולהצנים דגס הוא סצר
דוועסה גדול נתן צהם קיונים וכליק יחצ על רישא דדיקלא,
צלווד דהלכה היא ברצה צר דצ הונח דקגולה היינו דיקלא דחביל
וניהם חורי, והיינו אכן ישראל שחיה וועסה הקצנות, וניהם
דוועסה עדיק, חלא דע"ז נתיירא שווא לא יחקר דעתו ונרין,
וואחר שחיה פסיק ותי וקצר חלווד גדול, ח"כ גס צהם ק"ל
כרצ חקלא דקגולה היינו ק"ת וחלווד גדול, וואי הוכמה היא
זאת צוואי דכליק חבישא דדיקלא, וע"ז פתח וואור רי חס נאמר
כצס לונה נאמר אחד, כלוור חס נאמר כצס ויורה צפרי פניחם
היינו להורות דאפי' ראשון צין העצבים, ח"כ לונה נאמר אחד
צפרסה חילה חס הכצס האחד, לוילך שכשים אחד צבוקר יש שני
צין העצבים, הא הוי הרי קראי דסתין אסדדים, חס לא דלחלק
יפלו ולוור, כאן קודם החינוך וכאן לאחר החינוך ותורה יולאם
דאין ווסכין את הווצח חלא צחוויד של שחר, וא"כ האור דהיינו
עו"ה צ צגח חחילה וקדם לעו"ה, הגס שהוא שלא כסדר והגס
שא"ל להסג צו"ה צ חס לא צעו"ה חחילה, ונ"ו צחר התכלית

אזלין ויהוה העיקר, ח"כ ונווילא הוי דנועשה גדול וחלמוד הגם
 שא"ל לנועשה בלא תלמוד שהתלמוד נוציא לידי נועשה, וי"ו עיקר
 הסכלים הוא הנועשה ובתרים אזלין ולא הנודרש הוא העיקר,
 ושאני הדין דנענו כולם ואננו תלמוד גדול, דקאי צויות דאפשר
 לעשותה ע"י אחרים וכדחילקו כל הפוסק, דחל"ה לא ויתקנה הני שני
 פסקי כלל, וא"כ נוכח הוא שלכ"ע נועשה גדול. וע"ז נרגש עוד ר"ע
 דשנא ק"ל לר"ן דלישא להא כלל נדכס"ב אחד ולא ראשון ולא
 כתוב אחד אלא לנאי דדרש צילקוט דאחד אחא לננו לק"ש וא"כ
 שנים לריבין כוונה וחלמוד ונועשה שוין הן. דאי לאו הכי לננו
 נקט ליסנא דאחד ולא כתוב ראשון וע"ז חק נרגש ר' עקיבא
 צעלנו וק"ס דצרו ואנר ונאי אחד. כלומר דלי"ת לננו נקט ליסנא
 דאחד ולא ראשון, לדרשה אחרית הוא דאחא לננר אחד הנוסח
 שצעדנו שהיו נוצקין אותו נצערב לסיוט נוסח שצעדנו.
 וא"כ יפה נדרשה דאין נחזקין את הנוחצא אלא בתנוד של
 שחר ונייה דעוה"צ נגרא תחילה ונווילא נועשה גדול. וא"כ דגם
 אני נוכח בקצור דנועשה גדול ח"כ צודאי דת"ת עדיף נוס"ת
 ותורתו דיליה היא ויכול לנחול על כבודו כנו"ש צגונה וכיון דתורתו
 דיליה היא ח"כ תיקון השנוה הוא צקונונים שלו ואין הקציה יכול
 לדקדק עם הלדיק כחיו השערה ולדיק וטוב לו הוא אפי' בלדיק
 גמור. וחל"ה שחשדתי לרי בלדיק שאינו גמור. אלא דלנאי לידע
 צאזא זכות שורת הדין כותן לסיוט טיב צעוה"ז ולאכול נשתי שולחנות.
 כיון דהקצ"ה נדקדק עם הלדיק כחיו השערה וכיון ששמוע ר'
 נחזק"ה הגדול כל פרשת העיצור וכל ההכרחיות שהסיר לו כל
 הספקות שהיה נוקם לחושדו שנוח צתורתו ואנר לנכא נרצק
 הוא שצקורו דלית.

ואז הקצ ואנר וניאי לא עמדתי על נדותי וכו' כלומר צאזא
 שצתוואני דליצאי יתצא שונה הלימוד צעלנו אשר אחס הוכחת
 והעלית שלכ"ע דינא יתצא שצת עיקר הסכלים אזלין ונועשה גדול
 וקודם לתלמוד. ונחא נוסך שח"ה עדיף נוס"ת ותורתו דיליה היא
 וא"כ זה הדין צעלנו היא שניגדה לי לסיוט נועשר על נידותי
 ולנחול לכל וי' שהכעיס והקניע אותי דחכס שנוחל על כבודו.
 כבודו נוחל ונעם דתורתו דיליה היא וכיון דתורתו דיליה היא
 נוסך נחא שחקן השנוה הוא צקונונים שלו ואינו ח"צ אלא פשוטי

כלי עץ דוקא . וא"כ אין הקצ"ה נדקדק עם הלדיק כחוש השערה
וע"כ לדיק ועוז לו הוי הכיטי לכל רוצ העוז הזה .
אלא דאם נפסך לוור דשנא ס"ר זה סהייתי מוחל על כבודי
ולא עונדתי על נדותי אפסר סהים על ידי קצלה ונחכות סהיו
נחנן לי .

ע"ז בא בנושץ ואור ונ"י לא קצלתי ונחכות . וא"כ וזה סהיתי
מוחל סיה דוקא ע"ל נדח חסידות ונ"ל סודת סדן סחבס שנחל
על כבודו כבודו מוחל כיון דחורתי ד"לס . וכיון סכן כודאי סלדיק
ועוז לו צעי לנחיו הכיטי לכל הכבוד הזה .

ולכבוד היום הזה . יונא דהלולא דדוד ונ"ל ישראל ע"ס . כנחס
לרנח כונת הכתובים צחלים וכו"ס . אסרי איס ירא אס הי
צנולותי ספן נאל . בצור צלחן יסיה זרעו דור יסרים יצורק .
סון ועוסר צציתו ולדקתו עיוורת לעד .

ועס" האנור סרי הוא כנצור . דר"ל אסרי סאיס סהוא ירא אס
הי וסולך צלרכי הי סחורתי וצחוקותיו . ועכ"ס צנולותיו ספן מאל
כלוור סהוא מכלכל סדצרים צושפע חרז יוסר אסר סנולית דסצ
נעסס גדול . א"כ כודאי ססננשך וזה צלדן חיוצ סיהס עוב
לו ולזרעו אחריו ובצור צלחן יסיה זרעו ויסיה סטוב סהוא סלס
מוכל עוב וס"יו סיהס צחיו דלא אין עוב נננור . זה סננר דור
יסרים יצורק כנ"ס נסרטי סחורס דור יסרים ר"ל . סלס וסבן צצח
אסר יראו וסצרכו צעוב סהוא סירסס זרע עוב וסר וסרד יווס ,
ולא זו צלצל אלא סגס סון ועוסר צציתו דס"יו לדיק ועוז לו
צעוס" . וא"ס דשנא לדיק ועוז לו סוא . אצל אינו לדיק גנור
ואוכל עולנו צעוס" וקא כליא קנח ס"ו כנעס ס"צ על זה צא
ואנר ולדקתו עיוורת לעד . כודאי לדיק גנור סוא אלא סאין
הקצ"ה נדקדק עני . כיון סהוא ספן צנולותיו יוסר ונעסס גדול .
א"כ חורתי ד"לס היא . ולדיק גנור ועוז לו צעי לנחיו . ואוכל
ססרות צעוס" ולדקתו עיוורת לעד לעוס" .

ועס" קעוב זה וזה נוסק לחי . סהוא ונננר דנכות ח"ל
כום נפסאי סאר חנסי דק"יו צפני ס"ס , ולא ק"יו צפני גצרא
רצס , דהא סחורס אורס ארצעים יכו ואסו סס וצלרו חדא ס"יו
ט"ל ע"כ , וצנחנן לרד ל"סצו דללסס עין קנח סננא צלשון
נפסאי ואס סס לא ידעו סדן דלרד למקס נקני גצרא רצס ,

צבה"ג לאו נמשאי כינסו, אלא ענוי הארץ, שלא ידעו להיכן הדין
נותן, אבל עי"פי האמור כיחא, דכוונתם לוור דהכי נמשאים כינסו
ולא ידעו להיכן הדברים נוגיעים, ועי"ז גורמים רעה לעולם,
והוא דהם קיינוי נקוני ק"ת ולא נקוני ת"ח, וזהו מוכח דקיצרים
תלמוד גדול מועטת ונמשאים נקראו שאינם מוגשים הלימוד הנמשך
מהם, דכשתלמוד גדול היינו דתורתו לאו דיליה ה"א, ותקון השגות
ה"א על ידי סנוונים של צעל הצית והזקוק מורכב וחייב צכל דני
הכלי, ועי"ז הקצ"ה מדקדק עם הלדיק כחוש השגות, ולדיק ורע
לו הוי, והאמת אינו כן מועטת גדול דהא התורה אומרת ארבעים
יכנו, והם צללו חלא, אלא ת"ח עדיף נק"ת, וח"כ מועטת
שהוא ת"ח עדיף ותורתו דיליה ה"א, והנמשך מהם הוא שאין
הקצ"ה מדקדק ענוי, ולדיק ועוז לו הוי.

באופן שעל ידי מועטת דקיינוי צפני ק"ת ולא נקוני צבה
רעה, השם שכוונתם לשגות, מ"ו הוא צלון נוצן להיכן הדברים
נוגעים וגורמין רעה לעולם להיות לדיק ורע לו, וצודאי טעמים
לאוי לקוראם ודו"ק.

זה הוא מה שרמזתי צנפתי נקדם, כי יצרכך ה' אלהיך ונתת
צבאך וכו', רק נקדים דלשון כסף הוא כינוי לשני דברים, לנאות
ולתורה כה"פ רש"י צקללת על פסוק אהב כסף לא יצבע כסף.
כחז רש"י שם אהב כסף אהב נאות, ופירוש אחר כחז דהיינו
אהב תורה.

זה הוא הרמז כי יצרכך ה' אלהיך ונתת צבאך, כלומר כשזכית
להיות צבאך ה' ונתת צבאך דהיינו תורה ששונת על לצד להגות
זה יומם וזילה, עכ"פ ולרת הכסף דהיינו הנאות אל מעשה תורתך
קצב שלא לצעל וללמוד לעשיית הנאות, אם לא ולרת הכסף
דעת לעשות הנאות תפר תורתך, שכן הדין כותן לצעל מהלמוד
לעשות הנאות ואח"ך יחזור לנאות ללמוד כו"פ לנאות, זה הוא
דוקא ציד, כלומר כשהוא דוקא ציד צנאות שח"א לעשות על
ידי אחרים אלא על ידך, אז תפסוק תלמודך והעשה הנאות,
ואח"ך והלכת אל הנאות אשר יצחק ה' צו, כלומר שתחזור אל
נקים ללמוד כי צו צחק ה', כשאתה פנוי ונן הנאות, כמו שאמרו
ה"ן לו להקצ"ה צנאותם אלא ארבע אמות של הלכה.

אליהם חיים אקרא, קיימקדים! אליצאנעאל גואיטער און אי
צאיל אה טוהם איטע קונפאניי קאנטה בן יצנה וכן יפרח,
קוונס איצליגאדון די קורר קונוו איז קורבו אי טיכר פואירקס
קונוו איז ליאון, פור סקטניר לוס דוצירם ווייטקטיווחס די איטע
חברה, אי אים וונגל צירדאל קי טולו איז וונדו קראין אה
וואיטערס לאזיריאס, עד הועד הזה ועדה כל העדה הזאת
טוילס וואיטערס קאנסירייס, אצאנדווינוס וואיטערס אינערייסיס!
אצאנדווינוס וואיטערס ווילדאלו פור איז קוילדאלו די איטע חרונה
חברה! ונה קון טולו קי איטע צין קיבורו קי נוקס סיריעוס
ליצרים די אלגואס דקאס קילאס עוקאנטי אה וואיטערס קופס,
וה איטע נון אינפוטס, איטע נון ווס אפלוט, איטע איס
אה קאצוס די אלגואס וואקוראס אין לוס ריזוס די איטע חברה,
קי צין קאציווס קי ניגון ריזדור או קירצדור די אונג גראנדי
קונפאניי, נוקס קי פואירס אלגאלר די נון וואקאלר אין קו
טראצאלו, אי איטע איס אונג צואינה פאנה די איז דייו פור
וואס אינקוראלר, איטע איס און צואין קאקטגי פור נון ווס
דיקוויילר, ונה אים צירדאל קי ווס טופאניס די וונגל טיינוס
צין קאנסוס די וונגל פאטיגה די איטע חברה פואינוס קארגא
לום די גראנדי לאזירייס קי נון קי פואירי קונפוטאלר, ונה קי
ריקריייו ווינאס אונראס קארגאס קין סיירי אינערייסינטי אה
לה קופס, צירדאל קוונס אקטעאנטי ראזוכצליס, ונה קואנדו
וואוטרס אלצאנעאמוס לוס ארויס אי ציווס קי מוציווס לה
ציווס די ציר אה טוילס איטע קונפאניי צן פורח יוסק
ציווס קי מוציווס איז זכות קי וואיטערס אדוול די לאס ציראס
אינפלוונקיי וואיטערס פלאטס, אין כו אונג דייו קו פרוטו
אי גואמוס די איז, איטעוונס קין ניגון כפא קי לה ווינאס
לאזירייס איס אה וואוטרס פור אלגריאס, לה גראנדי פאטיגה
איס קונטאלס אה וואוטרס פור טולוס לוס צקיווס קי אין איז
וונדו, אי איז דייו אלנו פאגארס אה וואיטערס פאנה די צין
צעים, וריק לנו צרכס עד צלי די און.

לך דוויס תהלה, סיניוריס ראפאס! אצאנאלס אין וואיטערס
חברה, קוונס אינפלוונקיי די ריגראסירא אה צואקטראס אגאס
אי לה גראנדי גירבד קי אז קון וואיטערס קופס, קון צואיטערס

צוין קוראקן אזיץ לוציאז אה איסטע חצנה איל פֿרעו די
 וויזריא די צוויסטעס ערשטעס. צוויסטעס וואס געטן וויסל
 אי זיך פֿור וואסערע קופֿע. סוף קאצא די קונטאליז וואס
 אומעס צווינדליק פֿור קוועריר איל געוילט חסדים ופֿערט
 אה לוס סיניורים קי קי אוקוסאן פֿור אקויר איסטעס דארקייס
 ענדול הענטעס יתר ון הענטע. יא הי אהנס אה הערנס אי
 צינדגה אה איגא די צוויסטעס וואס סאן.

סענע איל רודע זיך. צוועטעס סיניורים אכסי חסד ואכסי
 אונדא. צוויסטעס לאזירי אה ווי צוויסטע די קונטעסאר.
 אי צוויסטע פֿאגה די איל דיו טאנצין אים ווי אינפֿורטעטי.
 ון וואקאסעטי אן איסט אכיו אה לוס מאניס די צילאר. אים
 אים על וסערה. איל אינצירט קון איל פֿראו. איל אינצירט
 קון לה קאלור. גראדס קון צוויסטעס איגא די צין. ווי
 אינפֿורטעטי אים צוויסטעס געוילט חסדים. ארעורנאט אה איל
 מאני. קונטעסאר אסו פֿאניליה. קאלצאט אה קוס רופֿאס אי
 לוס ציינס אן אוראס די פֿואגו (לא יצא ולא ישה) די אקאס
 צינע דעגראסיאלע צינע. גינע קי אן אקאס אורס קון פֿרינדליק
 די קוס וואלניס צינע. קון טורו קי צוועטעס וויסטעס אה
 צוויסטעס אופֿסינס. אולגראדאס אה צוויסטעס לאזירי אה.
 קון צוויסטעס לאזירי עראלי צוויסטעס פֿאן. קון טורו ון
 וואקאט די צוויסטעס עראלי. ון ריפֿאט די צוויסטעס דוצר.
 ווא אים צינדאט טאנצין. קי צוויסטעס אוראס די צין אן אלגונס
 צינס ון קירס אגראסיאלע ני פֿעליקאלע ני קירט לינדאדאס די
 קיטאס. אה ראזן קי לוס וואנעס אל דירדור די איל פֿואגו
 (לא יצא ולא ישה) טורו אן אונדא אורס קי קירן אקוירליס.
 לוס ליטאנס קיוו לוס קירקאנס אי אים דער דלא אכסר. טאנצין
 אקל מאני דעספֿראלו. קי אן אלגונס די לאס נאגס וואקאסעטי
 ח"ו. איל קי אקאס די קוס צינדאס צינע. ווא קון טורו איסטו
 ון אים ניגונס ראזן פֿור אפֿלוצט ח"ו קי איסטו אים אונדא
 גראדסי סיניאל קי צוויסטעס איגאס קון אן צינדאט קון אור
 אי אונטעסאר קולו פֿור קואינע די איל דיו. איסטו אים אונדא
 צווינע פֿרעס קי גואיטעס צווינע פֿאגה לה איספֿראט קולו
 די וואס די איל דיו צינע.

סיגון דיטירון חכמים ז"ל חסד שעושים עם העמים הוא חסד
של אמת, קי לם וירקד קי איל אומצרי אזי קון איל ווארעו
צ"ו אים חסד ציראלדיר קי כון איבערע ניגונה פאגה די איל
אומרו, קי סאלצו די איל דיר, לו ויזנו צווערנס קואנדו איר
לם וירקד קון אקיל מאזינו דזיפיראלדו קי אקילס אורה אים
וואס די ווארעו קונעאלדו מ"ו! קואנדו אקידע איל סאלצאלס לוס
צייכס אי לאס, רופאס סירקס איל פואינו צ"ו! אי סון סאלצאלדוס
ריקוס אי פרוצס, ועני חסוד כונס, אי קון טודו כון סייט
ני וואקו ריגראקייאלדוס, אומרו קי ריפציע קיטאס פור פאגה,
סין ניגון ספק קי גואסערע וירקד אים ציראלד סין איספיראל
ניגונה פאגה די צסד ודס אומרו קי די איל דיר צע"ה.

אם איבער האון אים קי וירקיע סיר ייאואאלדוס פור כוואנר
די אכסי חסד ואכסי אומרה, קי גואסערע לאזיריי אים
אין ציראלד, אי איבערע סיגורוס קי לם פאגה די צואסעראלס
צואיכאס איגאס אים גוסע איל סירקאלה דילה וואנו די איל דיר
צע"ה, אחס ה' חסורס, אי איקיע סיינפרי צריאס ומקיס און.

חורתי על העקרה ואומתי, כי יצרכך ה' אלהיך ונתח צבאך
וכו', עס רוח לענין הגאולה. קי! איבעראונס ויראלדו קי
וואסערע אירעאלדאלד אי וואסערע אחרות קי ריטצה אונס צ"ס
אין איל אכיו קון איבער אירעוזה אגונטה, ונה רוגאונס קי
טודו איל אכיו עאונצין כון דיציווס די אולציראל, סיינפרי קירס
קאצאקאלה אין טאלאלס די וואסערע קוראקון, ויראלד קי די
לוגאר אלטו אים צינדל, ויוקוס גדולה חולצה, אילייה איר
פואלר לה צירדיקיון אין איגאס די וואסערע, אי סיינפרי אצאק
קאלדוס די וואסערע חסדון, אילייה איר פואלר לה אומרו אי איל
אחרות אין וואסערע אירעאונס, ובפרט סי איליוס טינגאן וואס
איל קוידאלדו די כון וואקאלר די וואסערע ווערע, צלי ספק קי
אם רופייאלה אי ריטצאלה אין קאלה ווי, ופעס אחת צדש דיר.

פור קאצזה די איל אומרו אי איל אחרות ווס צייני לה גאולה
קי אכסי צידי לומה"י אולאלי צסער נחל אשכול קוצרי איל פסוק
אם תעירו ואם תעוכרו את אהבה עד שתחפץ, טהגאולה תלויה
באחרות, בי צסציל טאלס חירס נחנצ הצ"ה, וואכרס טיגאל אומרו

צעבור האחרות יע"ש, וכן ככל ידוע כי על ידי מלות הלדקה
ווקרב הגאולה, שנאמר שגורו משפט ועשו לדקה כי קרובה ישועתי
לכא.

זה הוא וזה טרונתי כי יברך ה' אלהיך צונו, קי תל"ח
שלם זכרתו העוז, ולזה ה' את הזרעה, צחצורה זאת לעשות
כונה וכונה וידי לדקות, וכן ונתת זכקף שהוא ולסון כסוף ואחצה
כונ"ש הרב שפתי כהן, וכלומר שחצרה זאת היא היא הסיצה
להרצות האחרות ואחצה, ולזה הכסף צידך, אם לנו נחמדין
הכסף ואחצה צחצה יחירה אחצה עזה, כאלה הלוור כספו צידו
מורב חיצו, ח"כ אז כתק"ס צנו מלות הלדקה וגם האחרות,
וצדלי הגמור שהלכת אל המוקד אשר יצח ה' צו להי"ו סיצו
נוש"ה לדקנו צע"ה, ויצבה לנו צח הצחירה צעגלל וצונן קריב
אזנן:

המדפים שמואל כי נסים ברילי ה"י.

העוסק עם המדפים דוד יצחק מערי ה"י.

חשבון

הכנסה די קומה עץ סחיים די ר"ח ניסן 637 פֿין ניסן 638
אין מונידע קוריינטי .

אבונאדום נר 821

20689:20	איליקס די לוס ס' אבונאלדום ה"י פור חדשים 13 .
1037:10	ריגאלו די פרינס אבונאלדום די אבונאלדום .
1100:	" די ס' משה אלטיני כר'ו פלאנקוס 200 .
1042:10	צ'יעלס די שמוות וניל .
699:35	כדצות די אלגונוס ס' .
75:—	די און אבונאלדו די איקטי איניו , פאלו פור אייאלדאס פאקאלדאס עריס .
2848:—	די לוס ס' דיל איסנאל די קוטיקטיצלי .
1687:10	" " די לה סאל .
140:—	" " צ'יריוס אקונטו
86:—	די ס' שלום גאטיניו כר'ו קייניר'י
294:—	די אלגונוס קורידורס .
1394:—	יחדי ייב'י יע"א , אינערי איליקס אי ריגאלו די קוס איבוס .
4381:26	קאונזיו די מונידע 3129:30 די לירע 10 .
1927:15	אצאנקו די קאש'ה , אינערו און , צ'ירקוס פריסיוס הא קאלקולו די לירע 140 .
10440:—	הנאה די איסטאנפאריאה , גונטו אצאנקו די מונידע הא קאלקולו די לירע 140
47842:06	קומה
21886:05	ריגאלו הולאה קיזן נגד .
25956:01	קומה

מראש פורעו 25956 : 01

185 : 40 : —	אז אין לילה ⁰ / ₁₀
	דיל אליו פאקאדו קיגון קונטו
586 : 71 : 15	פוליקו
5 : 06 : 20	ריזאטו פילדריעס
<hr/>	
581 : 64 : 35	
<hr/>	
767 : 04 : 35	קיוס

איל דיטו אינפארמיר קי נופס

347 : 43 : —	קוקטי איקטאנפאריאס גונטו רופס אי נעווע צעין.
314 : 75 : —	משכונות .
18 : 78 : —	ציקאחיה 2629 : 05
86 : 08 : 35	נעווע צעין .
<hr/>	
767 : 04 : 35	קיוס

1694 : 10	קידועס דיל 24 ניסן איקטאנפס די דיקקורסו אי
	ציליעוס אי גיערי .
1174 : 15	הדלקה אי ריקטו די באקטי די נשננה .
2214 : 25	חזק איידלאנטיס אין איל פולדרי .
12072 : 05	נעוועס חרה קיינער קאנאס אי באקטי די צילאלאס
2415 : —	סור לוס שצוייס ליראס טוי עי ¹ / ₄ 17 .
2315 : 30	נשרחיס
<hr/>	
21886 : 05	קווע

פאסן נגד אס הכנסה

לֹא נוֹכַח אֲדֹמָה אֲדֹמָה קֹדֶשׁ יִירוּשָׁלַם .

אֲדֹמָה 7 סֹדֶה 2 . חֵיטָו לֹא חֵיטָו .

אֲדֹמָה 8 סֹדֶה 7 נוֹשְׁכֵי יִשְׂרָאֵל . לֹא הַקֹּדֶשׁ זֶה בְּנֵי יַעֲקֹב
אֲשֶׁר רָאוּ מִיָּד לֹא מִלֵּל , וְהֵם הָרָאוּ אוֹתִי
אֱלֹהִים יָקָר עֲדַתְךָ אֲשֶׁר נִעְשֶׂה לֹא יִדְעָתִי .

אֲדֹמָה 8 סֹדֶה 8 הַקֹּדֶשׁ זֶה בְּנֵי יַעֲקֹב . לֹא נָה עֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲקֹב
נוֹשְׁכֵי וְכו' .

" סֹדֶה 11 חֵטָא בֵּית אֶחָד , וְהוּא , הַיּוֹם נִגְלוּ לְפָנַי עֲוֹנוֹתִי
חֹל , הַיּוֹם הַבִּלְלוּ בֵּן קֹדֶשׁ לְחֹל .

to the square of the side of the square

and the square of the side of the square

and the square of the side of the square
and the square of the side of the square
and the square of the side of the square
and the square of the side of the square
and the square of the side of the square

and the square of the side of the square
and the square of the side of the square

